

Vzor textu na deskách
diplomové práce

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

Filip Klumpar

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

**Kauza Kroupa aneb Pojem veřejná
služba v kontextu kauzy
rozhlasových reportáží Janka
Kroupy**

Filip Klumpar

Katedra divadelních a filmových studií

Vedoucí práce: doc. Mgr. Andrea Hanáčková, Ph.D.

Studijní program: Žurnalistika – Televizní a rozhlasová studia
(ŽU-TR)

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Kauza Kroupa aneb Pojem veřejná služba v kontextu kauzy rozhlasových reportáží Janka Kroupy vypracoval samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....

podpis

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování doc. Mgr. Andree Hanáčkové, Ph.D. za její cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Obsah

Obsah	5
1 Úvod	6
2 Kritika literatury a pramenů	10
3 Definice pojmu veřejná služba a zákonné i normotvorné mechanismy její ochrany	17
3.1 Český rozhlas podle znění platné legislativy	17
3.2 Rada českého rozhlasu	20
3.3 Kodex českého rozhlasu	22
3.4 Etická komise.....	24
4 Kauza reportáží Janka Kroupy	25
4.1 Mediální a společenský kontext.....	25
4.2 Chronologie kauzy	30
4.3 Reportáže Janka Kroupy (28. listopadu 2017)	31
4.4 Dění po odvysílání reportáží	33
4.5 Nezávislé analýzy	41
4.6 Mediální vystoupení jednotlivých aktérů.....	46
4.7 Další ohlasy kauzy	58
5 Role aktérů v kontextu využití kontrolních mechanismů	62
5.1 Role Reného Zavorala, generálního ředitele českého rozhlasu	62
5.2 Role rady českého rozhlasu a jejich členů jednotlivě	64
5.3 Role Janka Kroupy, investigativního novináře	69
6 Dozvyky kauzy v kontextu ochranných mechanismů veřejnoprávního média	72
7 Závěr.....	77
8 Seznam použitých pramenů a literatury	80
8.1 Prameny	80
8.2 Literatura.....	86
11 Seznam zkratk	88

1 Úvod

Mezi veřejnoprávní média se v České republice řadí Česká televize¹, Český rozhlas² a Česká tisková kancelář³. Zákony, kterými se řídí, pocházejí z roku 1991, respektive z roku 1992 v případě České tiskové kanceláře. Tehdejší definice a pojetí těchto médií bylo značně odlišné od dnešní doby, kdy média při své práci běžně užívají nejmodernější technologie a postupy. Rovněž šlo o dobu krátce po ukončení předešlého komunistického režimu, v němž tato média fungovala jako součást státní propagandy. Přesto, že legislativa v tomto směru prošla řadou úprav, nastavení i společenská nálada, v níž zmiňované zákony vznikaly, byla odlišná od požadavků současné doby.

Český rozhlas má dnes okolo 1 500 zaměstnanců⁴ a v takto velké instituci může být občas obtížné zajistit stoprocentní jistotu kvalitně odvedené práce. Právě z toho důvodu je ovšem veřejnoprávní rozhlas institucí komplexní, která sestává z řady oddělení v komplikované struktuře řízení a odpovědností. Na chod a kontrolu Českého rozhlasu dohlíží Rada Českého rozhlasu, která je definována zákonem č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu. Vzhledem ke skutečnosti, že tento zákon je platný již od roku 1991 a statut Rady Českého rozhlasu se od té doby nikterak zásadně nezměnil, můžeme si klást otázku, zdali je tato ochrana veřejnoprávního média dostatečná. Další okruh otázek vyvolává fakt, že členové rady jsou voleni Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky a té jsou také ze své činnosti odpovědní.

¹ Zákon č. 483/1991 Sb.: Zákon České národní rady o České televizi. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha, ročník 1991, číslo 483. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>

² Zákon č. 484/1991 Sb.: Zákon České národní rady o Českém rozhlasu. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha, ročník 1991, číslo 484. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>

³ Zákon č. 517/1992 Sb.: Zákon České národní rady o České tiskové kanceláři. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha, ročník 1992, číslo 517. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-517>

⁴ Český rozhlas propustí nejméně sto z 1500 zaměstnanců. *Novinky.cz: nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. Praha: Novinky.cz, 2019, 5. červen 2018 [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/cesky-rozhlas-propusti-nejmene-sto-z-1500-zamestnancu-16622>

Cílem předložené práce je prozkoumat právě kontrolní mechanismy, které využívá české mediální prostředí, konkrétně Český rozhlas jako médium veřejné služby. Na konkrétním příkladu diplomová práce ukáže, nakolik jsou tyto kontrolní mechanismy efektivní a funkční a kdy případně selhávají a působí nedostatečně.

Každý měsíc zasedá Rada Českého rozhlasu, aby se zabírala nejrůznějšími podněty a stížnostmi, které ji od posluchačů přichází. Následně má několik možností, jak s podnětem postupovat, v první řadě může nechat reagovat vedení samotného Českého rozhlasu, aby se k podnětu vyjádřilo. V opačném případě může sama pověřit vlastní orgány, které ji jsou odpovědné, aby situaci prozkoumalo. Těmito orgány je například expertní komise, Dozorčí komise či jiné odborné jednotky, které sama může požádat.

Pro zachování správných principů veřejnoprávního média je velmi důležité, aby byl dodržován standardní zákonem určený charakter tohoto média. K tomu slouží řada ochranných mechanismů média veřejné služby, jako je právě výše zmíněná Rada Českého rozhlasu. Dále také Kodex Českého rozhlasu či Etická komise. Tyto kontrolní mechanismy mají zajistit, aby veřejnoprávní médium dodržovalo své platné zvyklosti a výrazně se od nich neodchylovalo. Jedině poskytováním kvalitního, objektivního a nezávislého obsahu může médium veřejné služby totiž zabránit tomu, aby vznikala tendence třeba na zestátňování tohoto média, jako se to de facto děje aktuálně například v Maďarsku⁵.

V této práci se budu blíže soustředit na Český rozhlas. Na přelomu let 2017 a 2018 se totiž českými médii šířily spekulace o napjaté situaci v tomto médiu, která

⁵ Premiér Viktor Orbán (předseda parlamentní strany Fidesz-MPS) prosazoval reorganizaci veřejnoprávních médií. V posledních deseti letech z pozice premiéra prosadil řadu zákonů, v důsledku nich jsou členy kontrolní rady, která na média dohlíží, pouze členové strany Fidesz-MPS. Dále Orbán nechal vytvořit společnost, která má ze zákona povinnost vytvářet obsah pro veřejnoprávní média. Ředitele tohoto média jmenuje sám premiér. Kvůli tomu dostalo 600 pracovníků původní veřejnoprávní televize výpověď, jelikož nebyli v médiu potřeba. Dále v roce 2010 začala veřejnoprávní tisková agentura MTI poskytovat svůj obsah bezplatně, což mělo za následek například krach konkurenční soukromě tiskové agentury.

vyústila až v petici více než dvou set zaměstnanců a pozdějším odchodem jednoho z předních českých investigativních novinářů z tohoto média veřejné služby.

Práce se věnuje analýze dění kolem reportáží Janka Kroupy odvysílaných Českým rozhlasem v listopadu 2017. Zveřejněné informace se týkaly údajně neoprávněného hospodaření společnosti AGROFERT, a.s. na cizích pozemcích. Generální ředitel následně práci investigativního týmu Janka Kroupy interpretoval na zasedání Rady Českého rozhlasu. Následně si vedení Českého rozhlasu zadalo k vypracování několik odborných expertíz. Eskalaci napětí v dané kauze způsobilo několik činitelů, jimž se budu dále podrobně věnovat.

Díky tomu, že od odvysílání reportáží uběhly už více než dva roky, lze se na danou problematiku dívat s odstupem a celou ji vyhodnotit. Pro pochopení je nejprve potřeba podrobně krok za krokem zrekonstruovat vše, co se od zveřejnění reportáží odehrálo. Jako podklady pro tuto rekonstrukci poslouží média, která o celé kauze průběžně informovala.

Pro hlubší pochopení je potřeba také popsat jednotlivé kontrolní mechanismy, které má Český rozhlas při své činnosti k dispozici. Ty totiž slouží zároveň jako pomyslný orientační bod, který stanovuje konkrétní směr, jakým se médium veřejné služby ubírá. K charakteristice kontrolních mechanismů poslouží zejména jednotlivé zákony, které Český rozhlas ustanovují, či myšlenky odborných představitelů. Důležité pak bude vybrat ty konkrétní body legislativy, které se k dané kauze váží.

Cílem této analýzy je mimo jiné definovat konkrétní místa, kde právě kontrolní mechanismy selhaly. Kauza samotná má dalekosáhlé důsledky a ukazuje řadu systémových chyb, které mají často příčiny ve špatně nastavených mediálních zákonech. Jedním z dopadů případu může být také negativní pohled na investigativní žurnalistiku či veřejnoprávní média v očích veřejnosti. Z tohoto důvodu se do popisované kauzy zapojili také šéfredaktoři několika velkých českých mediálních domů. Investigativní typ novinářské práce se v České republice budoval

v zásadě od roku 1989, významnou roli v popularitě a také významu investigativní žurnalistiky sehrála média veřejné služby stejně jako média soukromá.⁶ V Českém rozhlasu silná skupina investigativních novinářů nevznikla, tato doména byla vyhrazena televiznímu zpravodajství a publicistice. Byl to právě aktuální generální ředitel Českého rozhlasu René Zavoral, který proklamoval, že stojí za zrodem investigativní žurnalistiky v Českém rozhlasu.⁷ Právě takovéto případy, jako je popisovaná kauza reportáží, mohou důvěryhodnost investigativní žurnalistiky podryvat.

Jedním ze závěrů této práce by tedy mělo být jisté uvědomění, jaké dopady mohou mít podobné kauzy uvnitř média veřejné služby. Současně půjde o popis toho, jaké kontrolní mechanismy Český rozhlas využívá pro zaštitění svého obsahu. Výstupem je rovněž doporučení, v jakých konkrétních bodech, by se jednotliví aktéři pro zachování integrity veřejnoprávních médií příště měli zachovat vhodněji.

Jsem přesvědčen o tom, že provedená analýza bude užitečná pro představitele veřejnoprávních médií, členy rad či pro samotné zákonodárce, kteří mají jakýkoliv vliv na tvorbu a formování kontrolních mechanismů médií veřejné služby.

⁶ Například velmi populární pořady Televize Nova *Na vlastní oči* nebo *Občanské judo*. V případě veřejnoprávní televize šlo například o pořad *Černé ovce*.

⁷⁷ Babiše, politiků, ani vzpoury v ČRo se nebojím. Proti Kroupovi zvážím právní kroky, říká Zavoral. *Video.aktualne.cz* [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2018, 2. únor 2018, 02:51-03:35. [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/vzpourey-v-cro-se-nebojim-kanaly-chodit-nehodlam-proti-kroupo/r~3b45fa76083511e894960cc47ab5f122/>

2 Kritika literatury a pramenů

Literaturu a prameny, ze kterých v následující analýze vycházím, lze rozdělit do tří skupin. Na jedné straně stojí prameny formálního charakteru, jako je Kodex Českého rozhlasu, zápisy z jednání Rady Českého rozhlasu, jednotlivé zákony České republiky: *Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání*⁸, *Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi*⁹, *Zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu*¹⁰. Druhou skupinou jsou audiovizuální záznamy například ze zasedání Rady Českého rozhlasu, televizních rozhovorů na internetovém portálu DVTV či v TV Barrandov nebo série reportáží týmu Janka Kroupy společně se speciálním dílem pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* ze dne 28. listopadu 2017. Dále ve své práci používám internetové zdroje, kde jsou dostupná jednotlivá vyjádření potřebná pro danou případovou studii. Tato kategorie zdrojů vzhledem k charakteru práce převažuje. Za třetí je to pak literatura odborná, mezi kterou zařazuji například *Analýzu obsahu mediálních sdělení* editorky Ireny Reifové¹¹, *Institucionální aspekty regulace médií* Olgy Pouperové¹², *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky* Renáty Sedlákové¹³ a řada dalších.

První skupinu pramenů, tedy jednotlivé zákony, statuty, rozhovory v médiích bylo nutné prozkoumat z důvodu hlubšího pochopení problematiky veřejnoprávních

⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání*. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha: Zákony pro lidi, 2001, ročník 2001, číslo 231. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231>

⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 483/1991 Sb.: Zákon České národní rady o České televizi*. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha, ročník 1991, číslo 483. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>

¹⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 484/1991 Sb: Zákon České národní rady o Českém rozhlasu*. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha: Zákony pro lidi, 2020, ročník 1991, číslo 484. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484/zneni-20150502>

¹¹ REIFOVÁ, Irena, ed. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 9788024619804.

¹² POUPEROVÁ, Olga. *Institucionální aspekty regulace médií*. Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-335-8.

¹³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-3568-9.

médií, zejména pak definice Českého rozhlasu z její normativní podstaty. Zákony jsou základem tohoto média veřejné služby i jeho přidružených orgánů, jako je například Rada Českého rozhlasu coby jeho kontrolní orgán. Legislativa dále taktéž vymezuje pozici a funkci generálního ředitele, jehož roli v této odborné práci také nelze pominout. Pro faktografickou přehlednost na poli veřejnoprávních médií i pro důkladnou rešerši statutárních i zákonných norem v této oblasti bylo zapotřebí prameny řádně pročíst a následně kriticky vyhodnotit.

Texty v kolektivní monografii editorky Ireny Reifové *Analýza obsahu mediálních sdělení* se zabývají obsahovou analýzou mediálních textů i masmédií samotnými a výrazně posloužily k hlubšímu pochopení problematiky masových médií v demokracii. Publikace mi napomohla porozumět, jakou roli hrají masová média při volbách, ale především v demokracii jako takové. Jelikož se jedná o prostředek s nejširším informačním dosahem bez ohledu na časoprostor, působí jako významný prvek pro zachování principů svobodné země.¹⁴ Publikace je sbírkou textů pěti významných autorů. Kupříkladu německý sociolog *Winfried Schulz* zde připomíná, že politici mohou výrazně ovlivňovat veřejné mínění. Celkově mi text tohoto autora pomohl k uvědomění si významu moci masových médií ve věci informací, které veřejnosti zprostředkovávají. Obzvláště pracují-li tato média s mocí politickou.¹⁵ Uvádím Schulzovy poznámky, protože v rámci analýzy slouží k lepšímu pochopení práce novináře Janka Kroupy s jeho investigativním týmem a vcítění se do role, kterou tento autorský tým zastával. Problematice investigativní žurnalistiky se věnuje také Hugo de Burgh ve svém díle *Investigative Journalism: Context and Practice*¹⁶. O tento základ opírám teze o investigaci a novinářích, kteří tuto činnost vykonávají. V podstatě mi tento text pomohl uvědomit si, co je hlavní vnitřní motivací investigativního novináře. Podobně své závěry opírám částečně také o diplomovou práci Tomáše Poštulky *Novinář jako moderní detektiv: Analýza*

¹⁴ Analýza obsahu mediálních sdělení. REIFOVÁ, Irena a Winfried SCHULZ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Druhé. Praha: Karolinum, 2005, s. 11. ISBN 80-246-0827-8.

¹⁵ Analýza obsahu mediálních sdělení. REIFOVÁ, Irena a Winfried SCHULZ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Druhé. Praha: Karolinum, 2005, s. 13. ISBN 80-246-0827-8.

¹⁶ BURGH, Hugo de. Introduction: a higher kind of loyalty. In: BURGH, Hugo de. *Investigative Journalism: Context and Practice*. Londýn: Routledge, 2000. ISBN 0-203-37336-7

*postav v crime fiction filmech*¹⁷, který se sice nevěnuje novinářině jako takové, nicméně v úvodu vhodně přirovnává práci detektivů a právníků právě k investigativním novinářům.

Publikace Ireny Reifové bohužel nedostatečně vyhodnocuje média z pohledu principu jejich fungování, a tedy se příliš nevěnuje problematice veřejnoprávních médií. K tomuto naopak příhodně slouží kniha Olgy Pouperové *Institucionální aspekty regulace médií*, která je přímým popisem orgánů zajišťující nezávislost veřejnoprávních médií. Hovoří také o navržených změnách v organizaci Rady pro rozhlasové a televizní vysílání¹⁸, což mi napomohlo k tomu, abych hlouběji uvažoval nad významem Rady Českého rozhlasu v současném pojetí a také nad tím, zdali je současná legislativa ve věci kontrolních mechanismů Českého rozhlasu dostatečná. Otázkou také je, je-li kontrola ochranných mechanismů adekvátní vzhledem k tomu, že tyto zákony pochází z devadesátých let, ačkoliv za tu dobu prošli jistými obměnami. Právnímu rámci médií veřejné služby se věnuje také text Milana Šmída *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti*¹⁹. Milan Šmíd zde popisuje evropské principy fungování veřejnoprávních médií. Níže na tento text odkazují v souvislosti se systémem kontrolních mechanismů Českého rozhlasu, zejména v souvislosti s vysílací radou, která jako takový orgán slouží. Text nicméně nedokázal zcela pokrýt odpovědi na otázku, co je vlastně veřejná služba a jaké jsou její principy. Pro odpovědi na tyto neznámé jsem sáhl po knize Tomáše Trampoty *Zpravodajství*²⁰, který srozumitelnou formou definoval právě pojmy objektivita, nestrannost, faktičnost, relevance. Dále hovořil o principech zpravodajství, které by se právě těmito kritérii mělo řídit.

¹⁷ *Novinář jako moderní detektiv: Analýza postav v crime fiction filmech* [online]. Olomouc, 2020 [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: https://theses.cz/id/t1jfy9/Tomas_Postulka_Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D.

¹⁸ POUPEROVÁ, Olga. *Institucionální aspekty regulace médií*. POUPEROVÁ, Olga. *Institucionální aspekty regulace médií*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 112-127. ISBN 978-80-7552-335-8.

¹⁹ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

²⁰ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

Dále se otázce veřejného zájmu věnuje text Gregory Ferella Lowe *The Public in Public Service Media*²¹. Ten pojednává o veřejné službě v kombinaci s masovými médii. Vyhodnocuje, jak tato média koexistují ve společnosti, kde fungují principy demokracie. Níže se k tomuto textu odkazují především, když definují Český rozhlas podle znění platné legislativy.

Pro podrobný popis chronologie celé kauzy a vytvoření kapitoly věnované dozvukům kauzy bylo potřeba provést patřičnou rešerši zdrojů zveřejněných v období následujícím po odvysílání reportáže týmu Janka Kroupy v Českém rozhlase dne 28. listopadu 2017. Provedl jsem ověřování vybraných zdrojů a velké části textů, které k této kauze bylo v mediálním obsahu na internetových serverech napsáno. Zaměřil jsem se především na velká média s největším rozsahem, k čemuž mi napomohl web Mediaguru.cz, který je zpravodajským webem o médiích, marketingu a reklamě.²² Na tomto portálu byl v minulosti zveřejněn průzkum o návštěvnosti zpravodajských serverů v roce 2018, který mi posloužil jako inspirace k tomu, na jaká média svou rešerši orientovat. Pro dostatečnou šíři prováděné rešerše jsem vybral několik z prvních patnácti titulů tohoto průzkumu. Zaměřil jsem se tedy především na web novinky.cz, který je podle průzkumu nejnavštěvovanějším. Dále jsem využil informací idnes.cz, aktuálně.cz společně s televizí DVTV, forum24.cz, info.cz, irozhlas.cz, parlamentnilisty.cz. Dále jsem narazil také na weby seznam.cz, echo24.cz, eurozpravy.cz, lidovky.cz ihned.cz. Na těchto jsem se nicméně setkával s podobnými informacemi, jako mi přinášely dříve zmiňované weby, tudíž byly pro mou práci nadbytečné. Z prvních patnácti jsem svou rešerši vynechal weby blesk.cz a nova.cz, které jsou médiu spíše bulvárními a informují především o celebritách a osobních příbězích z jejich životů, což by pro účel mé práce bylo zavádějící. Rovněž web parlamentnilisty.cz jsem bral ve své rešerši s rezervou, jelikož tento web byl studií z roku 2016 oficiálně zařazen na

²¹ LOWE, Gregory Ferell. *The Public in Public Service Media* [online]. Kodaň: Nordicom, 2010, s. 39. [cit. 2020-07-25]. ISBN 978-91-89471-94-8.

²² O nás. *O nás* [online]. Praha: Mediaguru.cz [cit. 2020-05-31]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/staticke-stranky/o-nas/>

seznam dezinformačních a manipulativních webových platforem.²³ Tento seznam byl zveřejněn na stránkách [evropskehodnoty.cz](https://www.evropskehodnoty.cz), což „je nevládní odborná instituce bránící svobodu a suverenitu.“²⁴ S přihlédnutím k této skutečnosti ve své práci na informace z webu [parlamentnilisty.cz](https://www.parlamentnilisty.cz) tedy nijak zásadně neodkazuji. Vzhledem k velmi širokému spektru informací byl výběr omezen na období od 28. listopadu 2017 do 1. března 2019. Do seznamu jsem přidal rovněž ještě web [hlidacipes.org](https://www.hlidacipes.org), jelikož se profilace tohoto zpravodajského webu orientuje mimo jiné také na investigativní žurnalistiku, což je pro tuto kauzu příhodné. Cílem bylo zjistit, jak celá kauza probíhala od zveřejnění reportáží až po jednotlivé fáze reakcí, ať už formou mediálních výstupů jednotlivých aktérů či dopady, které s kauzou souvisely, abych tento její průběh mohl následně vhodně diferencovat do patřičných kapitol.

Při pročítání jednotlivých médií jsem si zvolil pět klíčových slov či slovních spojení: *kauza kroupa*, *český rozhlas*, *agrofert*, *rené zavoral*, *rozhlasová rada*. Podle těchto pojmů jsem následně na zmíněných médiích pročítal články, které spadaly do uvedeného časového období. Získané informace posloužily jako základ pro orientaci v celé problematice.

Metodologii opírám o publikaci Renaty Sedlákové *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Přítomnost textu byla zapotřebí pro správné pochopení zpracování případové studie. Pro svou práci jsem zvolil kvalitativní metodu obsahové analýzy, která se mi jeví jako nejužitečnější ve smyslu cíle, kterého chci dosáhnout, a to, abych popsal celý průběh kauzy a jednotlivé části mohl propojovat

²³ Přehled dezinformačních a manipulativních webů. *Přehled dezinformačních a manipulativních webů* [online]. [cit. 2020-05-31]. Dostupné z: https://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/weby_list/

²⁴ Přehled dezinformačních a manipulativních webů. *Přehled dezinformačních a manipulativních webů* [online]. [cit. 2020-05-31]. Dostupné z: https://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/weby_list/

s kontrolními mechanismy Českého rozhlasu. Navíc podle Neuendorfové (2002) patří obsahová analýza k nejužívanějším technikám.²⁵

Renata Sedláková tvrdí, že obsahová analýza se zabývá rozsáhlými soubory dat pro získání širokého přehledu o výskytu daného tématu v médiích, přičemž rozsáhlými soubory jsou myšleny kódovací jednotky, kterými jsou v tomto případě jednotlivá média.²⁶ Je rovněž důležité si uvědomit, že čím více se bude o kauze reportáží týmu Janka Kroupy v Českém rozhlase hovořit, tím významnějším tématem se celý případ stane: *"Množství pozornosti věnované ve zkoumaném textu určitému tématu je vyjádřením důležitosti, jež je mu přikládána podavatelem i společenským rámcem,"*²⁷ tvrdí v publikaci rovněž Sedláková.

Ve své práci se standardně snažím dosáhnout maximální objektivity, aniž bych jakkoliv vyjadřoval svůj subjektivní postoj. Sedláková ve věci této problematiky hovoří jasně: *"Nechci tím nijak zpochybnit poznatky získané OA [obsahovou analýzou], jen zdůraznit, že neodpovídají nic o tom, jaký význam mají zkoumané texty pro své čtenáře."*²⁸ Jakožto výzkumník si tedy mohu dané téma vyložit jinak, než jak to bude působit na čtenáře. Proto, kdyby odlišná osoba dělala stejnou analýzu, patrně by zvolila podobný průběh, ale ve výstupu by se mohla práce drobně lišit.

Jakmile jsem provedl rešerše všech zmiňovaných zdrojů a pramenů na základě vyhledávání, pročitání a důkladného prostudování, ukázalo se jako nejvhodnější vytvořit případovou studii. Nejprve na základě mediálních zákonů a statutů dopodrobna charakterizují jednotlivé kontrolní mechanismy Českého rozhlasu. V dalším kroku popíši samotný předmět sporu, který poslouží jako případová

²⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií. SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 295. ISBN 978-80-247-3568-9.

²⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií. SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 291. ISBN 978-80-247-3568-9.

²⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií. SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 293. ISBN 978-80-247-3568-9.

²⁸ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií. SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 297. ISBN 978-80-247-3568-9.

studie. Úvod do kauzy zrekonstruji na základě zveřejněných reportáží týmu Janka Kroupy v Českém rozhlasu. Následně na základě zveřejněných článků, rozhovorů a dalších mediálních příspěvků prozkoumám celou kauzu, jak probíhala od samotného vzniku reportáží až po jednotlivá vyjádření a reakce všech figurujících subjektů.

Ve druhé části práce budu metodou kvalitativní obsahové analýzy zkoumat role jednotlivých aktérů, přičemž identifikuji, ve kterých kritických momentech nastalo ohrožení veřejnoprávního média. V samotném závěru vyhodnotím dopady celé kauzy, a tudíž k doporučení, jaké kontrolní mechanismy by měly být posíleny, aby podobná situace v Českém rozhlasu či jiném médiu veřejné služby znovu nenastala.

Publikace Renaty Sedlákové mi napomohla určit si základní výzkumné otázky, podle kterých jsem ve svém výzkumu postupoval tak, abych se příliš neodchýlil od tématu a zároveň přímočaře směřoval k definovanému cíli. Pro práci je tedy stanovena následující výzkumná otázka: **Jak Český rozhlas využívá zákonem stanovené mechanismy veřejnoprávního média pro zaštitění obsahu svého vysílání a jak se tyto mechanismy projeví v konkrétní kauze reportáží Janka Kroupy odvysílaných na podzim roku 2017?**

Při stanovení hypotéz vycházím zejména z dění okolo Českého rozhlasu během kauzy Janka Kroupy, ale i několik měsíců poté. Zásadní je zejména komunikace celého případu aktéry navenek a také ze strany Rady Českého rozhlasu i ostatních médií. Na základě toho jsou vysloveny tři následující hypotézy:

1. Český rozhlas v kauze Janka Kroupy na podzim roku 2017 využil všechny zákonem stanovené mechanismy, ale kauzu nevhodně navenek i uvnitř média komunikoval.
2. Český rozhlas využil všechny zákonem stanovené mechanismy, ale nevyužil potenciál všech odborných expertíz.
3. Rada Českého rozhlasu správně vyžadovala vyjádření vedení Českého rozhlasu ohledně reportáží týmu Janka Kroupy a vhodně tento problém na zasedáních komunikovala.

3 Definice pojmu veřejná služba a zákonné i normotvorné mechanismy její ochrany

3.1 Český rozhlas podle znění platné legislativy

Zásadní předpokladem pochopení, jakým způsobem vlastně média veřejné služby fungují a jakou zastávají ve společnosti roli, je jejich charakteristika z pohledu zákona. Veřejnoprávní média byla zřízena zákony tehdejší České národní rady již v roce 1991. Tato analýza se věnuje problematice veřejnoprávního média z hlediska Českého rozhlasu. K účinnosti zákona č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu došlo dne 1. ledna 1992.²⁹

Je důležité seznámit se s tímto zákonem mimo jiné z důvodu toho, že sám stanovuje některé ochranné mechanismy, jako je zřízení Rady Českého rozhlasu či Kodexu Českého rozhlasu. Definiuje rovněž roli generálního ředitele i pravomoci jednotlivých subjektů ve věci postupu u sporných případů, jakým byla právě kauza spojená s reportážemi Kroupova investigativního týmu.

Jak píše Olga Pouperová ve své právní monografii, „*u veřejnoprávního vysílání v demokratických uspořádáních se (...) vyžaduje odstup od státu, a to jak v rovině institucionální a organizační (nezávislost veřejnoprávního vysílání a jejich orgánů), tak v rovině obsahové (nezávislost veřejnoprávního vysílání).*“³⁰ Fungování České televize i Českého rozhlasu je tedy ze zákona nezávislé na státu, politických stranách i hnutích. Sídlo Českého rozhlasu je zákonem stanoveno v hlavním městě Praze. Český rozhlas je sám právnickou osobou, která hospodaří s vlastním majetkem, a tak stát nepřebírá žádné závazky Českého rozhlasu ani naopak. Zákon zejména definuje Český rozhlas jako instituci a médium veřejné služby, přičemž

²⁹ Zákon č. 484/1991 Sb.: Zákon České národní rady o Českém rozhlasu. In: . Praha, ročník 1991, číslo 484. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>

³⁰ POUPEROVÁ, Olga. Institucionální aspekty regulace médií. POUPEROVÁ, Olga. *Institucionální aspekty regulace médií*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 135-136. ISBN 978-80-7552-335-8.

stanovuje charakteristiku pojmu veřejná služba v kontextu právě s rozhlasem. Principem fungování médií veřejné služby je naplňování potřeb pro nejrůznější skupiny obyvatel výměnou za koncesionářské poplatky všech těchto občanů. Takže veřejnoprávní média nevlastní nikdo, ale zároveň všichni. Jak nicméně píše Josef Trappel: „*Vzhledem k masivnímu přílivu „bezplatných médií“ (soukromá komerční televize, firemní online média, bezplatné noviny) v Evropě silí impulsy pro zpochybňování systému licenčních poplatků.*“³¹ Je podle něj tedy důležité dbát na neustálou legitimitu tohoto systému a zdůrazňovat význam médií veřejné služby.

Podstatou Českého rozhlasu jako instituce je poskytování veřejné služby v oblasti rozhlasové tvorby veřejnosti, tedy obyvatelům celé České republiky, ale také těm, kteří na území České republiky třeba dlouhodobě nežijí, nicméně na informace ze strany Českého rozhlasu coby média veřejné služby mají nárok. Informace mají podle zákona povinnost být objektivní, ověřené i všestranné, aby se posluchači dostávalo možnosti vlastního utváření názorů.

Rozdělení objektivity podle Daga Westerstahla popisuje Tomáš Trampota. Hovoří o dvou základních složkách: nestrannosti a faktučnost. Ta je podle něj ovlivněna kritérii pravdivosti a relevance. „*Kritéria pravdivosti postihují faktickou, věcnou správnost výpovědi, její přesnost a také úplnost.*“³² Na druhou stranu kritéria relevance postihují, „*zda jsou ve zprávě obsaženy opravdu všechny informace a všichni aktéři, kteří jsou pro událost relevantní, zda nic podstatného nechybí.*“³³

Další složka, kterou je nestrannost, se orientuje spíše na to, „*jak jsou obsažené informace zpracovány, zda zpravodajství poskytuje rovný a nezkreslený pohled, zda mají možnost se k události vyjádřit všichni relevantní aktéři v obdobném rozsahu a zpracování.*“³⁴

³¹ LOWE, Gregory Ferell. The Public in Public Service Media [online]. Kodaň: Nordicom, 2010, s. 39. [cit. 2020-07-25]. ISBN 978-91-89471-94-8.

³² TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006, s. 145. ISBN 80-7367-096-8.

³³ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006, s. 145. ISBN 80-7367-096-8

³⁴ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006, s. 146. ISBN 80-7367-096-8.

Jako veřejná služba je zákonem definováno také poskytování právního vědomí, rozvíjení kulturní identity či samotná tvorba pořadů nejrůznějšího charakteru podle aktuální potřeby a požadavků na straně publika. Josef Trappel dále hovoří o skutečnosti, že masová média ke svému fungování potřebují demokracii, „*protože ta jim dokáže zajistit svobodu slova a nedotknutelnost ze strany státu. Naopak demokracie potřebuje média, aby šířila myšlenky.*“³⁵ V souvislosti s tím rozlišuje funkce médií na tři složky: „*zabezpečení toku informací, poskytnutí fóra pro veřejnou diskusi o politických myšlenkách a fungování v podobě veřejného hlídacího psa proti zneužívání moci.*“³⁶

Cílem veřejnoprávního rozhlasu má být tvorba a vysílání pořadů zpravodajských, publicistických, sportovních, dokumentárních, vzdělávacích, uměleckých či zábavných a rovněž pořadů určených výhradně pro dětské publikum. Všechny tyto typy pořadů musí naplňovat podmínku vyváženosti tak, aby byly obsahem vysílání uspokojeny všechny skupiny obyvatel, menšiny sociální, národností, kulturní či náboženské. Na toto reaguje Olga Pouperová tím, že existuje-li ve státě veřejnoprávní vysílání, „*má stát pozitivní závazek zajistit (na úrovni zákona i v rovině praktické), že veřejnoprávní vysílání bude poskytovat pluralitní službu.*“³⁷ Lutz Hagen hovoří také o informační kvalitě masových médií. Český rozhlas by tedy coby masové médium měl rovněž tak naplňovat tato kritéria. „*Patří k nim relevance, pravdivost a srozumitelnost,*“³⁸ konkretizuje Hagen.

Zákon o Českém rozhlasu dále definuje také Radu Českého rozhlasu, Dozorčí komisi i roli generálního ředitele ve smyslu jeho funkce, kompetencí, podmínek jmenování i odvolání.

³⁵ LOWE, Gregory Ferell. *The Public in Public Service Media* [online]. Kodaň: Nordicom, 2010, s. 42. [cit. 2020-07-25]. ISBN 978-91-89471-94-8.

³⁶ LOWE, Gregory Ferell. *The Public in Public Service Media* [online]. Kodaň: Nordicom, 2010, s. 42. [cit. 2020-07-25]. ISBN 978-91-89471-94-8.

³⁷ POUPEROVÁ, Olga. *Institucionální aspekty regulace médií*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 146. ISBN 978-80-7552-335-8.

³⁸ REIFOVÁ, Irena a Winfried SCHULZ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Druhé. Praha: Karolinum, 2005, s. 52. ISBN 80-246-0827-8.

3.2 Rada Českého rozhlasu

Pro uvědomění si nástrojů, jakými jsou veřejnoprávní média kontrolována, je potřeba si tyto nástroje nejprve definovat. Bývalý vedoucí právního oddělení Evropské vysílací unie (anglicky EBU) Werne Rumphorst uvádí v zásadě dva možné: „Podle prvního modelu jsou konkrétní instituce a skupiny občanské společnosti zmocněny delegovat podle vlastního uvážení do Vysílací rady své zástupce.“³⁹ Těmito institucemi mají být například „církev, univerzity, divadla, spisovatele, novináře, hudebníky, zemědělce, ženy, mladé lidi, sportovní svazy, ekology, zaměstnavatele, odbory atd.“⁴⁰

„Podle druhého modelu je stanovený počet členů a členek (např. devět či dvanáct) jmenováno Parlamentem nebo několika ústavními institucemi (např. třetina Parlamentem, třetina vládou, třetina prezidentem).“⁴¹ V tomto druhém případě je ovšem podle Rumphorsta dbát na jistou politickou nezávislost, aby vybraní zástupci nereprezentovali zájmy subjektů, které je jmenovaly. V České republice se setkáváme s jakousi kombinací obou těchto modelů - Rada jako taková sestává z 9 členů, kteří jsou totiž voleni Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR právě na návrhy spolků, organizací a skupiny, které představují výše uvedené zájmy. Členové mají povinnost svou funkci vykonávat osobně, nikoli v zastoupení jiné osoby. Jejich funkce je veřejná. Tři z členů Rady spadají do jejího předsednictva, které je ve složení jednoho předsedy a dvou místopředsedů voleno radou samotnou. Mandát zástupců předsednictva je dvouletý.

³⁹ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014, s. 8. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

⁴⁰ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014, s. 8. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

⁴¹ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014, s. 8. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

V kauze reportáží Janka Kroupy sehrála klíčovou roli trojí jednání Rady Českého rozhlasu. Je tedy namístě si připomenout, jaké má kompetence a k čemu tento orgán slouží. Rada Českého rozhlasu ze své zákonné podstaty dohlíží na plnění úkolů rozhlasu veřejné služby vůči veřejnosti, která prostřednictvím rady zase uplatňuje své právo kontroly činnosti média, jež je financováno rozhlasovými poplatky. Rada Českého rozhlasu není nijak podřízena rozhlasu, není její součástí ani nejde o správní orgán. Ze své činnosti je rada i její členové odpovědní pouze Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Nesmí tedy nijak zasahovat do tvorby a vysílání rozhlasových pořadů. Je ze zákona rovněž nezávislá na politických stranách a hnutích. Rada má povinnost Poslanecké sněmovně dvakrát ročně odevzdávat zprávu o činnosti a hospodaření Českého rozhlasu – Výroční zprávu o činnosti Českého rozhlasu má rada povinnost předložit nejpozději 31. března a Výroční zprávu o hospodaření Českého rozhlasu do 31. srpna roku následujícího po tom, za který je výroční zpráva předkládána. Rada schvaluje Statut Českého rozhlasu, který jí navrhuje generální ředitel. Kodex Českého rozhlasu rada předkládá Poslanecké sněmovně ke schválení. V kompetenci rady je dle jejího statutu také schvalování rozpočtu a účtu Českého rozhlasu a jejich následná kontrola.

Svou činnost kontroly dodržování úkolů Českého rozhlasu vůči veřejnosti rada vykonává primárně na základě podnětů posluchačů, které jsou svou formou písemné a neanonymní. Tuto kontrolu vykonávají buď sami její členové, nebo pomocí odborných expertíz, které rada zadává. Rada má dále možnost ustanovit speciální stálou či dočasnou expertní komisi, která jí může posloužit k nejrůznějším technickým, programovým, ekonomickým či právním otázkám. Členy expertní komise mohou být odborníci, experti, členové rady, členové Dozorčí komise či zástupci veřejnosti.⁴²

⁴²Statut Rady Českého rozhlasu (ve znění od 27. 10. 2016) [online]. Praha, 2016, 26. 10. 2016 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/statut-rady-ceskeho-rozhlasu-ve-zneni-od-27-10-2016-7722294>

Vedle toho má rada vlastní Dozorčí komisi, která slouží jako její poradní orgán a je jí zároveň odpovědná. Pracuje na základě zadání Rady nebo z vlastní iniciativy. Komise se skládá z pěti členů volených na dvouleté období.

Vzhledem k tomu, že se v kauze značně projevila činnost Rady, jejíž členové vydávali prohlášení bez podpory v podobě takovéto expertízy, je tedy vhodné tuto pravomoc Rady tedy neopomenout a uchovat v paměti pro pozdější rozklíčování kauzy této analýzy. Kompetentnosti jednotlivých členů Rady se blíže věnuje kapitola Role aktérů v kontextu využití kontrolních mechanismů. Generální ředitel Českého rozhlasu je jmenován radou, které je zároveň ze své funkce odpovědný. Jeho role je v analyzované kauze skoro nejvýznamnější. Jakými právy a povinnostmi se ve své funkci podle Statutu Rady Českého rozhlasu řídí?

Ředitel je jedinou osobou, ke které může Rada vydávat svá doporučení a také je jedinou osobou, kterou může Rada v případě vážných pochybení sankcionovat. V případě, že by generální ředitel přestal z nějakých důvodů vykonávat svou funkci, jmenuje Rada nového prozatímního ředitele do doby, než bude jmenován nový. Jmenování nového ředitele musí být provedeno nanejvýš tři měsíce od doby, kdy došlo k uvolnění místa předchozím vykonavatelem této funkce. Rada rovněž určuje jeho mzdu a rovněž uděluje odměny. Je tomu tak dvakrát až dvakrát ročně při projednávání Zpráv o činnosti Českého rozhlasu vždy za každou polovinu příslušného roku. Na návrh generálního ředitele jsou radou jmenováni a odvoláváni ředitelé jednotlivých studií Českého rozhlasu a rovněž schvalována nebo zřizována daná rozhlasová studia, vyjma hlavních krajských studií, jejichž zřízení je určeno zákonem. Rada s ředitelem projednává také jmenování a odvolání vedoucích zaměstnanců Českého rozhlasu. Je tedy více než příznačné, že vzhledem k této organizační struktuře by vedoucí zaměstnanci pro zachování svých funkcí měli usilovat o maximální soulad s generálním ředitelem. Ten tak z podstaty znění statutu bude rovněž za tímto účelem pravděpodobně činit ve vztahu k Radě Českého rozhlasu.

3.3 Kodex Českého rozhlasu

Dalším významným kontrolním mechanismem zajišťujícím ochranu Českého rozhlasu a především pak jeho zaměstnanců či externích pracovníků je Kodex

Českého rozhlasu. Na Kodex se v průběhu vývoje kauzy reportáží Janka Kroupy mnohokrát odkazovalo, jeho bližší charakteristika je tedy nezanedbatelnou součástí analýzy. Ujednání o dodržování zásad tohoto Kodexu jsou obsažena ve smlouvě sjednané mezi pracovníkem a institucí a v rámci pracovně-smluvního vztahu je nutno se tímto předpisem řídit.

Pracovníci Českého rozhlasu nemají dle Kodexu podlehnout případnému nátlaku na zařazení či nezařazení určité informace do programu vysílání, pokud by bylo její zařazení stálo v rozporu s ustanoveními definovanými tímto Kodexem. Obsah tvorby Českého rozhlasu rovněž nesmí směřovat k prosazování určitých politických či obchodních zájmů. Cílem je tak zajistit nestrannost a neutralitu veřejnoprávního média. Jako instituce se Český rozhlas nesmí veřejně prezentovat jako zastávce určitého názoru, ale musí se naopak zdržet jakýchkoliv stanovisek k záležitostem veřejného zájmu. Vlastní institucionální zájmy Českého rozhlasu tak nesmí být médiem kupříkladu prostřednictvím různých zpravodajských či publicistických pořadů vysílání prosazovány ani upřednostňovány nad zájmy veřejnosti.

Právě veřejnosti Český rozhlas poskytuje službu, proto se snaží maximálně naplnit a uspokojit potřeby rozhlasového posluchače, kterým může být kterýkoliv občan České republiky. Instituce tak pravidelně analyzuje zájmy, přání i potřeby svých posluchačů, aby jim následně obsah svého vysílání dokázala přizpůsobit. Český rozhlas u svého publika také aktivně sleduje zájem o právě vysílanou tvorbu, aby případně dokázal obsah poupravit.

Tuto službu poskytuje na území celé České republiky a v rámci zahraničí v místech, podle určení Zákona o Českém rozhlasu. Médium usiluje o to, aby dokázalo uspokojit požadavky maximálního množství obyvatel České republiky zařazováním takových témat, která budou zajímat co nejširší veřejnost.

Český rozhlas jako takový musí vykonávat svou činnost nezávisle, nestranně a neutrálně. Převážné množství informací zprostředkovává pomocí svých publicistických i zpravodajských pořadů, přičemž je pro něj důležitý všestranný přehled a svobodné utváření názorů posluchačů. Běžnou součástí vysílacího programu jsou pořady regionálního zpravodajství.

3.4 Etická komise

Generální ředitel Českého rozhlasu má k dispozici také poradní orgán. Je jím Etická komise. V kompetenci tohoto subjektu je mimo jiné hodnocení činnosti Českého rozhlasu, zejména z hlediska dodržování profesní etiky, norem a ustanovení Kodexem Českého rozhlasu.

Vzhledem k charakteru Etické komise ve věci přebírání podnětů pouze ze strany generálního ředitele Českého rozhlasu, kterému tento orgán slouží jako poradní, zabývala se za doby své existence například tématy, jako jsou vulgarity v uměleckých pořadech nebo použití skryté kamery ve vysílání Českého rozhlasu. V současné době od svého působení vydala Etická komise celkem pět stanovisek, která jsou veřejně dostupná na webu Českého rozhlasu.⁴³

Etická komise má pět členů. Ty do svých funkcí jmenuje a odvolává sám generální ředitel Českého rozhlasu. Nesmí jít o osoby, které disponují základním pracovněprávním vztahem s Českým rozhlasem. Složení komise by mělo odrážet široké spektrum profesních oborů.

Zasedání Etické komise jsou neveřejná a konají se dle potřeby, zpravidla čtyřikrát za rok. Tajemníkem Etické komise, který se stará o její chod, je ombudsman Českého rozhlasu.⁴⁴ Ombudsmanem Českého rozhlasu je od 1. května 2016 PhDr. Milan Pokorný, Ph.D. Členy Etické komise byly ve dnech dané kauzy předseda Nejvyššího správního soudu Josef Baxa, předseda České neurochirurgické společnosti Vladimír Beneš, emeritní rektor Vysoké školy ekonomické v Praze Richard Hindls, plzeňský biskup Tomáš Holub a někdejší předsedkyně Akademie věd České republiky Helena Illnerová.⁴⁵

⁴³ Vyjádření Etické komise. *Etická komise: Český rozhlas* [online]. Praha: Český rozhlas, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/eticka-komise>

⁴⁴ Etická komise Českého rozhlasu. *Etická komise Českého rozhlasu* [online]. Praha, 2017, 17. srpen 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/eticka-komise-7738672>

⁴⁵ Etická komise Českého rozhlasu zahájila činnost. *Portál Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 22. červen 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/eticka-komise-ceskeho-rozhlasu-zahajila-cinnost-7738693>

4 Kauza reportáží Janka Kroupy

4.1 Mediální a společenský kontext

Následující text uvádí čtenáře do problematiky kauzy, která se v roce 2017 odehrála v prostředí Českého rozhlasu. Objasní, co bylo předmětem kauzy a jaké byly reakce jednotlivých subjektů s kauzou spojenými. Uvádím všechny faktografické údaje v chronologickém sledu, aby bylo následně zřejmé, které reakce jednotlivých aktérů následovaly a jaká byla jejich návaznost. Sleduji stále své tři základní hypotézy a hledám odpověď na svou výzkumnou otázku.

Český rozhlas je ze své podstaty médiem, které zastává funkci veřejné služby. Usiluje tedy mimo jiné o informování posluchačů ve věcech, které podléhají veřejnému zájmu. Tuto funkci zastává v Českém rozhlasu například investigativní tým. Výstupy svých novinářů následně Český rozhlas prezentuje formou nejrůznějších reportáží.⁴⁶

V tuto chvíli je vhodné si rovněž tak definovat investigativní činnost jako takovou. Tomáš Poštulka ve své práci přirovnává práci investigativních novinářů k profesím policistů nebo právníků s tím rozdílem, že nemá jasně limitovaný cíl pátrání.⁴⁷ De Burgh totiž investigativního novináře identifikuje „jako člověka, jehož cílem je identifikovat pravdu a odhalit chyby.“⁴⁸

⁴⁶ Dále k podobným publicistickým účelům slouží například pořad *Dvacet minut Radiožurnálu*, kam si moderátor zve politiky, umělce, vědce či sportovce, dále reportérský pořad *Zaostřeno*, který „jde do hloubky problému“ všeho, co se děje ve světě i v regionech. Dnes již přibližně rok mohou posluchači přijímat aktuality například také formou zpravodajského podcastu *Vinohradská 12*.

⁴⁷ *Novinář jako moderní detektiv: Analýza postav v crime fiction filmech* [online]. Olomouc, 2020 [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: https://theses.cz/id/t1jfy9/Tomas_Postulka_Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D., s. 26.

⁴⁸ BURGH, Hugo de. Introduction: a higher kind of loyalty. In: BURGH, Hugo de. *Investigative Journalism: Context and Practice*. Londýn: Routledge, 2000, s. 17. ISBN 0-203-37336-7.

V roce 2014 úroveň investigativní novinářiny v Českém rozhlasu posílil svým příchodem novinář Janek Kroupa.⁴⁹ Ten byl držitelem například ocenění Novinářská křepelka za rok 2006.⁵⁰ Mohl se pyšnit také odhalením řady významných kauz z předchozích spoluprací s TV Nova, Českou televizí či deníkem Mladá fronta DNES. Podle jeho slov právě investigativní žurnalistika v Českém rozhlasu chyběla. „*Na Radiožurnálu už se v některých obdobích investigativní žurnalistika vysílala, v poslední době však prakticky vůbec,*“⁵¹ nechal se Janek Kroupa slyšet, když do Českého rozhlasu vstupoval.

Krátce po zahájení spolupráce s Českým rozhlasem, tedy v roce 2014, se novinář Janek Kroupa zviditelnil kauzou týkající se internetových stránek České pedofilní komunity, kdy společně se svou kolegyní Markétou Chaloupskou na tyto stránky s údajně pedofilní seznamkou a obsahem upozornili.⁵²

Dne 28. listopadu pak došlo ke zveřejnění dalšího významného případu. Tentokrát Český rozhlas odvysílal reportáže investigativního týmu Janka Kroupy o údajně nepovoleném hospodaření společnosti AGROFERT, a.s. na cizích pozemcích. Autoři poukazovali na fakt, že takto velký holding, obzvláště významně napojený na vysoce postaveného politického činitele, Ing. Andreje Babiše, hospodaří na více než 1 700 hektarech půdy, která nemá jasného majitele.⁵³

49 Janek Kroupa v minulosti spolupracoval například s TV Nova. Objevoval se v pořadech Natvrdo, Občanské Judo nebo Na vlastní oči. Pro Český rozhlas pracoval od roku 2014 do roku 2019. V současné době vede investigativní tým v Seznam zprávy.

50 Výroční ceny Nadace ČLF za rok 2006. Nadace Český literární fond: Výroční ceny Nadace ČLF za rok 2006 [online]. Praha: Nadace Český literární fond, 2011 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140519192229/http://www.nclf.cz/vyrocní-ceny-za-rok-2006.html>.

51 Je důležité ptát se po podstatě věci, soudí Janek Kroupa. Radiožurnál [online]. Praha: Český rozhlas, 2014 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/je-dulezite-ptat-se-podstate-veci-soudi-janek-kroupa-6303890>

52 Byli obviněni z šíření pornografie a zneužívání, přesto dál pracovali s dětmi. IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Praha: Český rozhlas, 2014 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.irozhlaz.cz/node/5940743>

53 Agrofert neoprávněně hospodaří na 1700 hektarech půdy. Nemají majitele, přesto na ně holding pobírá dotace. IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/agrofert-dotace-holding-zemedelstvi-puda_1711280600_jra

Andrej Babiš je současným předsedou vlády České republiky. V roce 2011 založil iniciativu Akce nespokojených občanů (ANO 2011), s níž v roce 2013 vstoupil do voleb, a s počtem téměř jednoho milionu hlasů se mu podařilo získat historicky nejvyšší množství hlasů pro nový politický subjekt v novodobé historii České republiky.⁵⁴

Andrej Babiš jakožto tehdejší ministr financí ještě do roku 2017 vlastnil společnost AGROFERT, a.s., kterou následně dne 3. února 2017 vložil do dvou svěreneckých fondů⁵⁵ z důvodu novely zákona o střetu zájmů, jež upravuje mimo jiné „*povinnost veřejných funkcionářů vykonávat svoji funkci tak, aby nedocházelo ke střetu mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit.*“⁵⁶ Společnost doprovází řada kontroverzí.⁵⁷ Andrej Babiš firmu AGROFERT, a.s. založil v lednu roku 1993⁵⁸ a v minulosti se firma sama zaměřovala na zemědělskou výrobu, prodej jedů, žiravin a pesticidů či řeznictví a uzenářství. V současné době jde především o správu vlastního majetku.⁵⁹ Do koncernu dnes spadá řada společností, na které výše uvedené předměty podnikání přešly. Nadále se však holding AGROFERT, a.s. zabývá obory zemědělství, potravinářství, chemie nebo lesnictví a dřevařství.⁶⁰

⁵⁴ Andrej Babiš. *Vláda ČR* [online]. Praha: Vláda ČR [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/zivotopis/andrej-babis-162063/>

⁵⁵ Příloha konsolidované účetní závěrky. *Výroční zpráva konsolidovaná koncernu AGROFERT* [online]. Praha: AGROFERT, 2017, s. 18 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: https://www.agrofert.cz/sites/default/files/prilohy/agrofert_konsolidovana_vyrocní_zprava_2017.pdf

⁵⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 159/2006 Sb.: Zákon o střetu zájmů*. In: Sbírka zákonů České republiky. Praha: Zákony pro lidi, 2006, ročník 2006, číslo 159. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159>

⁵⁷ Jednou z nich byl v minulosti například případ vyšetřování Evropským úřadem pro boj proti podvodům kvůli údajnému pobírání dotací na konferenční areál společnosti Farma Čapí hnízdo, a.s., která ještě před svým přejmenováním byla součástí holdingu AGROFERT, a.s. Vyšetřování bylo vyvoláno trestní oznámením ze září roku 2015.

⁵⁸ O AGROFERTu. *Agrofert* [online]. Praha: AGROFERT [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu>

⁵⁹ AGROFERT, a.s. - obchodní rejstřík, úplný výpis. *Kurzy.cz* [online]. Praha: Kurzy.cz, 2000 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rejstrik-firem.kurzy.cz/rejstrik-firem/DO-26185610-agrofert-holding/>

⁶⁰ Koncern AGROFERT. *Agrofert* [online]. Praha: Agrofert [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/koncern-AGROFERT>

V roce 2017 Andrej Babiš se svou stranou ve volbách do Poslanecké sněmovny kandidoval znovu. Tentokrát se mu podařilo získat 29,64 % všech hlasů⁶¹, čímž ve volbách jednoznačně zvítězil. Pověřením prezidenta republiky Miloše Zemana měl na starosti sestavení nové vlády, kdy se jako předseda vítězné strany ucházel o funkci předsedy vlády.

Právě v den, kdy měl jít budoucí premiér Andrej Babiš prezentovat jména nových ministrů prezidentu republiky⁶², byly Českým rozhlasem zveřejněny reportáže s výše uvedenou informací o údajně neoprávněném hospodaření společnosti AGROFERT, a.s. na cizích pozemcích. Bylo to dne 28. listopadu 2017. Tato informace byla zveřejněna rovněž na webovém portálu Českého rozhlasu www.irozhlas.cz v článku s titulkem *Agrofert neoprávněně hospodaří na 1700 hektarech půdy. Nemají majitele, přesto na ně holding pobírá dotace*.⁶³ Webový server irozhlas.cz je internetovou obdobou zpravodajství Českého rozhlasu. Český rozhlas na tomto svém portálu zveřejňuje informace, které zazní ve vysílání, i informace, které toto standardní vysílání doplňují. Web irozhlas.cz funguje od 18. dubna 2017.⁶⁴

Všechny reportáže týmu Janka Kroupy byly rozděleny do celého dne v podobě několikaminutových vstupů. Těchto denních příspěvků se ve vysílání Radiožurnálu objevilo celkem pět, přičemž mezi posledními dvěma proběhl rozhovor vedoucího

⁶¹ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Politické strany, politická hnutí a koalice postupující do skrutinia. *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps52?xjazyk=CZ>

⁶² Babiš jde Zemanovi představit složení nové vlády. Jak by měl kabinet vypadat? *Info.cz* [online]. Praha: Info.cz, 2017, 28. listopad 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.info.cz/volby/volby-2017/babis-jde-zemanovi-predstavit-slozeni-nove-vlady-jak-by-mel-kabinet-vypadat-19984.html>

⁶³ Agrofert neoprávněně hospodaří na 1700 hektarech půdy. Nemají majitele, přesto na ně holding pobírá dotace. *IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/agrofert-dotace-holding-zemedelstvi-puda_1711280600_jra

⁶⁴ Český rozhlas spustil online zprávy [iRozhlas.cz](http://irozhlas.cz): Nový web stavějí hlavně lidé z Lidovek, také z Aktuálně.cz, Echo24.cz a Marketing & Media. *Médiář* [online]. Praha: Mediar.cz, 2017, 18. duben 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/cesky-rozhlas-spustil-zpravodajstvi-irozhlas-cz/>

investigativního týmu Janka Kroupy v publicistickém pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* s moderátorem Janem Pokorným, ředitelem zpravodajství Českého rozhlasu. Takto exponovaný moderátor vstupuje do denní publicistiky spíše výjimečně, i tento fakt potvrzuje, že šlo ze strany investigativního týmu a editorů stanice Radiožurnál o mimořádně citlivou reportáž.

Zpracování reportáží následně vyvolalo poměrně velké diskuze i na úrovni Rady Českého rozhlasu. Právě další den po odvysílání reportáží, tedy dne 29. listopadu 2017, se uskutečnilo zasedání Rady Českého rozhlasu, kam byl přizván také generální ředitel Českého rozhlasu René Zavoral.⁶⁵ Reakce jednotlivých aktérů postupně gradovaly do podoby mediální kauzy, která se táhla několik následujících měsíců až do vyjádření Rady pro rozhlasové a televizní vysílání ze dne 14. srpna roku 2018, kdy proběhlo 13. zasedání této Rady.⁶⁶ Případová studie se bude věnovat zejména dění následujícím po zveřejnění informace o údajně neoprávněném hospodaření společnosti na cizích pozemcích. Stěžejním předmětem zkoumání tak budou oblasti, kde hrála roli součinnost ochranných mechanismů tohoto veřejnoprávního média. V průběhu kauzy došlo k řadě situací, které mohly následující vývoj významně ovlivnit. Jsou jimi například rozhovory se samotnými aktéry, na jedné straně s generálním ředitelem Českého rozhlasu Reném Zavoralem, na straně druhé pak s Jankem Kroupou, který ze své pozice zastupoval svůj investigativní tým Českého rozhlasu. Dále se analýza bude blíže věnovat jednotlivým vyjádřením dalších subjektů kauzy nebo odborným posudkům, které si nechal generální ředitel vypracovat pro vyvození závěru.

⁶⁵ Zápis z 11. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu (29. 11. 2017). *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 29. listopad 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-11-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-29-11-2017-7734270?nonmob=1>

⁶⁶ *Tisková zpráva z 13. zasedání 2018, konaného dne 14. 8. 2018* [online]. In: KREJČÍ, Ivan. Praha: Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, 2018, 16. 8. 2018, s. 18 [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: https://www.rrtv.cz/cz/files/press/TZ_13_18.pdf

4.2 Chronologie kauzy

28. listopadu 2017 – odvysílání reportáže Janka Kroupy o údajně neoprávněném hospodaření na cizích pozemcích

29. listopadu 2017 – 11. zasedání Rady Českého rozhlasu

13. prosince 2017 – Vystoupení reportéra Janka Kroupy v rozhovoru na portálu DVTV

14. prosince 2017 – Zveřejnění otevřeného dopisu šéfredaktorů deseti českých médií generálnímu řediteli Renému Zavoralovi

15. prosince 2017 – zaslání stížnosti společnosti AGROFERT, a.s. Radě Českého rozhlasu

20. prosince 2017 – 12. zasedání Rady Českého rozhlasu

23. ledna 2018 – Vystoupení generálního ředitele Reného Zavorala v pořadu TV Barrandov VLIVNÍ s Alex Mynářovou

31. ledna 2018 – 1. zasedání Rady Českého rozhlasu

1. února 2018 - Vystoupení reportéra Janka Kroupy v rozhovoru na portálu DVTV

2. února 2018 - Vystoupení generálního ředitele Reného Zavorala v rozhovoru na portálu DVTV

2. února 2018 – Předání petice skupiny zaměstnanců vedení Českého rozhlasu vůči jednání generálního ředitele Reného Zavorala

5. února 2018 - Oficiální prohlášení generálního ředitele Reného Zavorala společně s ředitelem Zpravodajství Českého rozhlasu Janem Pokorným

13. února 2018 – Společné jednání Senátní komise pro sdělovací prostředky

1. března 2018 – Vyjádření Etické komise na podnět generálního ředitele Reného Zavorala

4.3 Reportáže Janka Kroupy (28. listopadu 2017)

Zopakujme, že dne 28. listopadu 2017 došlo na stanici Radiožurnál Českého rozhlasu ke zveřejnění série reportáží investigativního týmu Janka Kroupy s informací, že společnost AGROFERT, a.s. údajně neoprávněně hospodaří na pozemcích, které nevlastní a navíc za ně pobírá dotace. Tato informace byla již od rána 6:00 zveřejněna také na webových stránkách Českého rozhlasu www.irozhlas.cz.⁶⁷ Jednotlivé reportáže byly odvysílány v krátkých několikaminutových vstupech během celého dne. Těchto vstupů bylo celkem pět.

Část reportáží se odehrála v místě sídla Oseva Agri Chrudim, a.s. v malé obci Kočí v Pardubickém kraji. Reportér Kroupa v úvodu naznačil, že společnost měla neoprávněně hospodařit na necelých 100 ha půdy, u které stát neznal majitele. V reportáži dostal slovo také zástupce společnosti František Košťál, jenž je odpovědný za evidenci půdy a dotace. Nechtěl se vyjádřit přímo k uvedeným skutečnostem, ale poukázal na existenci speciálního účtu, na který odvádí peníze z půdy, kterou vedení eviduje, že společnost Oseva Agri Chrudim, a.s. nevlastní: „*Máme to vyřešené úplně jednoznačně, evidujeme, na kterých hospodaříme. A řeknu, máme nějaký účet, na který odkládáme jakoby pachtovné.*“⁶⁸ V bezprostředním vyjádření zástupce společnosti ovšem spíše hledal argumenty na obhajobu jednání společnosti Oseva Agri Chrudim, a.s. tak, že skutečnost hospodaření na pozemcích dělá firma vlastně v zájmu společnosti - díky tomu, že na pozemcích firma hospodaří, pozemky neleží ladem a prosperují: „*Když skutečně je nebudeme užívat, tak jak to bude v krajině vypadat? (...) Jak se to tomu státu vrátí?*“⁶⁹

⁶⁷ Agrofert neoprávněně hospodaří na 1700 hektarech půdy. Nemají majitele, přesto na ně holding pobírá dotace. *IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/agrofert-dotace-holding-zemedelstvi-puda_1711280600_jra

⁶⁸ Tamtéž, 02:57-03:09.

⁶⁹ Tamtéž, 02:25-02:35.

Radiožurnál podle Kroupy oslovil řadu právníků a specialistů na dotace, aby novinářům objasnili, co definičně znamená „neoprávněně hospodařit na cizích pozemcích“. Dotázaní právníci hovořili o výše uvedené výpovědi Františka Košťála, zástupce firmy Oseva Agri Chrudim, a.s. jako o jednoznačném doznání viny. Jeden z reportérem dotázaných právníků Petr Toman se vyjádřil takto: „*Já to spatřuji jako doznání k té trestné činnosti. Jako vědomí o tom, že porušuju zákon, vědomí, dokonce přímý úmysl, že užívám cizí věc, a vědomí o tom, že ji užívám neoprávněně.*“⁷⁰

Janek Kroupa v reportáži hovořil také s advokátem Václavem Vlkem, který se vyjádřil jakožto právní odborník na dotační záležitosti: „*Každopádně by to podle mého názoru bylo neoprávněné užívání cizí věci a s tím způsobený zisk, na který pamatuje i dneska Nový zákon.*“⁷¹ Advokát Vlk se v reportáži vůči tomuto jednání společnosti AGROFERT, a.s. ve věci hospodaření na cizích pozemcích a čerpání dotací na tyto pozemky vyjadřuje spíše odmítavě: „*Když na to čerpám dotaci, tak je to dotační podvod.*“⁷²

Ve speciálním vydání denního publicistického pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* ze dne 28. listopadu 2017, reportér Kroupa naznačil, co bylo popudem k zabývání se tímto případem: „*My jsme vlastně původně to začali dělat s tím, že za mnou přišel zemědělec, který mi vyprávěl, že má spor s Agrofertem, že mu Agrofert hospodaří a bere dotace na jeho pozemky, a on to nechce.*“⁷³ Reportér Kroupa tak nastínil, že se jeho investigativní tým zabývá celou řadou běžných publicistických témat, jejichž výstupy pak prezentují právě formou tomu určených pořadů, jako je právě výše zmíněných *Dvacet minut Radiožurnálu* či speciální reportáže.

70 Tamtéž, 03:51-04:05.

71 Tamtéž, 01:08-01:15.

72 Tamtéž, 01:31-01:33.

⁷³ Kroupa: Neoprávněné hospodaření s půdou se netýká jen Agrofertu. Zemědělci ale ve vládě moc není. *Irozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kroupa-neopravnene-hospodareni-s-pudou-se-netyka-jen-agrofertu-zemedelcu-ale-ve_1711281730_dp

Z odpoledního rozhovoru s Janem Pokorným v pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* ze dne 28. listopadu 2017 vyplynulo, že celý tým investigativních novinářů společně s analytiky a dataři vycházel z veřejně dostupných existujících databází, z údajů, které zveřejnil *Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových*, kde zobrazil pozemky, u nichž nebyl znám majitel. Kroupa jako důvod, proč se tímto tématem zabývat, nacházel fakt, že majitel holdingu, tedy Andrej Babiš, měl být spojen zároveň s vrcholnou politikou. Má tedy podle něj výrazný vliv a jeho osoba podléhá veřejnému zájmu: „*Netýká se to jen Agrofertu, ale uznejte, že ve skutečnosti ne mnoho zemědělců je ve vládě.*“⁷⁴

Ačkoliv se tým Janka Kroupy podle jeho vlastních slov údajně doptával také u příslušných orgánů, tedy na *Ministerstvu zemědělství ČR*, na bližší informace týkající se tohoto problému, státní orgány o tomto podle něj vůbec nevěděly a dokonce ani neznali databázi, kterou zveřejnil *Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových*, který spadá pod *Ministerstvo financí ČR*. „*V tuto chvíli oni jsou v procesu právních analýz a řeší, co s tou situací budou dělat,*“⁷⁵ dodal reportér Janek Kroupa k tomu, jak s informací investigativního týmu naloží *Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových*.

4.4 Dění po odvysílání reportáží

Bezprostředně po odvysílání reportáží se ještě téhož dne, tedy 28. listopadu 2017, formou tiskové zprávy k celkovému dění a obsahu reportáží vyjádřila společnost AGROFERT, a.s. Svým vyjádřením vedení holdingu AGROFERT, a.s. odmítalo jakoukoliv trestnou činnost a naopak svůj postoj vyjádřilo tak, že hospodaření na pozemcích s neznámým vlastníkem a pobírání na takovéto hospodaření a užívání pozemků dotací není nezákonné. Nepopíralo však fakt, že na pozemcích s neznámým vlastníkem reálně vykonává hospodářskou činnost, přičemž podle slov vedení situaci dlouhodobě aktivně řešilo.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž.

Pro úplnost uvádím celé vyjádření společnosti AGROFERT, a.s.: „*Víme o této situaci, odmítáme ale zavádějící interpretace Českého rozhlasu. V obdobné situaci jsou stovky zemědělských subjektů v České republice, avšak zase jen Agrofert je vykreslován v negativním světle. Jde o pozemky, u kterých dlouhodobě není znám vlastník. Hospodaření na takových pozemcích není nezákonné. Naopak takovým postupem je všeobecně ze strany zemědělců chráněn zemědělský půdní fond. Situaci již několik let aktivně řešíme. Pokud se vlastník objeví, nájemné či pachtovné samozřejmě zpětně dopláčíme. Odmítáme interpretaci, že bychom se dopouštěli jakékoli nezákonné činnosti v oblasti dotací. Dotace na hospodaření čerpáme zcela v souladu s platnou legislativou.*“⁷⁶ Tímto vyjádřením se společnost AGROFERT, a.s. ve vztahu k popisované kauze na dva týdny odmlčela. Zástupce firmy nebylo možné vidět v žádném z mediálních výstupů a sami zástupci ani nevydávali žádná dodatečná prohlášení.

Reakce vedení Českého rozhlasu vůči odmítavému vyjádření společnosti AGROFERT, a.s. byla velmi bezprostřední. Nebyla však nikde zveřejněna. Generální ředitel se o tomto vyjádření pouze zmínil během rozhovoru na portálu DVTV až dne 2. února 2018, kterému se práce bude blíže věnovat později.

Na 29. listopadu 2017 byla svolána 11. veřejná schůze Rady Českého rozhlasu. Toto zasedání mělo standardní podobu. Rada Českého rozhlasu se schází každý měsíc zpravidla ve druhé polovině měsíce, aby se zabývala podněty posluchačů a řešila především záležitosti spadající do programu Českého rozhlasu.⁷⁷ Termín následujícího zasedání si stanovuje sama rada obvykle na konci schůzce předcházející. Ačkoliv byl termín zasedání původně avizován na den 30. listopad

⁷⁶ Agrofert nebudu komentovat, reaguje na kauzu pozemky bez majitele Babiš. 'Je to blbost,' říká Faltýnek: VYJÁDŘENÍ AGROFERTU. *IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 28. listopad 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/agrofert-nebudu-komentovat-reaguje-na-kauzu-pozemky-bez-majitele-babis-je-blbost_1711281845_dp

⁷⁷ O Radě: Proč má Český rozhlas jako médium veřejné služby Radu? *Rada* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/o-rade-7722504>

2017⁷⁸, ve skutečnosti zasedání proběhlo již o den dříve, a to právě 29. listopadu 2017.

Hostem tohoto sezení byl mimo jiné generální ředitel Českého rozhlasu René Zavoral. Právě na něj byla mířena otázka ze strany Tomáše Kňourka, jednoho z členů a tehdejšího místopředsedy Rady Českého rozhlasu. Radní Tomáš Kňourek se generálního ředitele dotázal na článek Janka Kroupy na webu Českého rozhlasu ohledně hospodaření na cizích pozemcích holdingem AGROFERT, a.s. Otázka samotná vyzněla zcela legitimně ve vztahu s výše zmíněným bezprostředním vyjádřením právě společnosti, která má tuto nelegální činnost provádět. Tomáš Kňourek k dotazu rovnou dodal připomínku právě na spojitost se stávajícím výše zmíněným politickým děním: „*Účelovost cítím ve dvou záležitostech, za prvé v tom, že tento text vyšel v podstatě ve stejný čas, kdy budoucí premiér šel za prezidentem republiky mu představit členy nové vlády (...), a ta druhá věc je horší, si myslím, a to, jak je ten text postaven.*“⁷⁹

Radnímu Tomáši Kňourkovi se nelíbilo, že v textu chyběly názory dalších aktérů, jako je Agrární komora, nebo že se v nich psalo pouze o jednom problematickém aktéru, a to o společnosti AGROFERT, a.s, přestože problém hospodaření na pozemcích s nejasným majitelem se měl týkat více firem. Tomáš Kňourek zdůraznil, že naopak Česká tisková kancelář, která text z webu rozhlas.cz přebrala, tyto informace ve svém vyjádření obsaženy měla.

Připomínku doplnil ještě další radní Českého rozhlasu Vítězslav Jandák, který problém nacházel v daleko větším měřítku než tak, jak byla zpracována týmem Janka Kroupy: „*Tento problém, který se týká, myslím, že více než 300 000 hektarů*

⁷⁸ Zápis z 10. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu (31. 10. 2017). *Rada* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 31. říjen 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-10-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-31-10-2017-7734279>

⁷⁹ Zápis z 11. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu (29. 11. 2017). *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 29. listopad 2017, 3. část záznamu: 02.20-02:46. [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-11-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-29-11-2017-7734270?nonmob=1>

(...) je problémem, který by měl být ošetřen legislativně. (...) A tady díky této opatrnosti by se neobdělávaly stovky tisíce hektarů půdy vůbec u nás.“⁸⁰ Radní Jandák vnímal, že nejde o chybu subjektů, které takto na pozemcích s nejasným majitelem hospodaří, nýbrž legislativních činitelů, kteří toto měli řešit.

Na dotaz radního Kňourka, jenž svou otázku opřel především o svůj postoj a subjektivní vnímání zveřejněných informací na stránkách Českého rozhlasu včetně reportáží, zareagoval generální ředitel Českého rozhlasu René Zavoral následovně: *„Za sebe říkám, nejsem s touto prací spokojen, protože opravdu považuji tuto kauzu za, v uvozovkách, zvláště pojatou, nelíbí se mi načasování této kauzy.*“⁸¹ Podle vyjádření Reného Zavorala bylo zřejmé, že generální ředitel v čase po zveřejnění reportáží a dnem zasedání hovořil s vedoucím autorského týmu zveřejněné informace Jankem Kroupou a *„velmi bouřlivě“*⁸² také s ředitelem zpravodajství Českého rozhlasu Janem Pokorným, který byl právě za zpravodajství v Českém rozhlasu zodpovědný: *„Nepřesvědčil mě on (pozn. Jan Pokorný, ředitel zpravodajství Českého rozhlasu) ani pan Kroupa, že tato kauza není nějakou účelovou záležitostí v jakémisi (...) antibabišovském tažení.*“⁸³ Nutno podotknout, že jak sám generální ředitel ve svém prohlášení na zasedání rady zdůraznil, jeho vyjádření bylo velmi bezprostřední a tím pádem také subjektivní, jelikož své závěry zatím neopíral o žádnou odbornou expertízu.

Zaměříme-li se na běžná vyjádření generálního ředitele Reného Zavorala na jiných zasedáních Rady Českého rozhlasu, můžeme registrovat jeho opatrné chování a snahu předejít nepodloženým závěrům. Mnohdy se dokonce velmi ostře ohrazuje vůči výtkám Rady Českého rozhlasu. Generální ředitel standardně brání Český rozhlas ve věci stížností a připomínek radních Českého rozhlasu (jako příklad lze uvést třeba marketingové akce Českého rozhlasu „Brexit“ a „Půlstoletí s Cimrmanem, které se projednávaly na 9. veřejné schůzi Rady Českého

⁸⁰ Tamtéž, 04:16-04:57.

⁸¹ Tamtéž, 07:02-07:13.

⁸² Tamtéž, 05:42-05:43.

⁸³ Tamtéž, 07:53-08:05.

rozhlasu⁸⁴, nebo otázku prioritizace témat zpravodajství Českého rozhlasu z 8. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu z roku 2017⁸⁵). Bylo tedy velmi zvláštní pozorovat ukvapený závěr, generálního ředitele právě ve věci reportáží týmu Janka Kroupy, obzvláště když při ruce neměl vypracovanou žádnou analýzu. Přislíbil, že si takovouto analýzu vypracovat nechá a podle ní bude své závěry vyvozovat: „*V tomto duchu hodlám si v podstatě udělat i nějakou vnitřní analýzu a pak chci mluvit s panem ředitelem Pokorným a zejména s autorem těch reportáží panem redaktorem Kroupou do jaké míry skutečně jsme tady dodrželi všechny principy, které by médium veřejné služby, mělo dodržet.*“⁸⁶

Na půdě Rady Českého rozhlasu se celá problematika probírala ještě měsíce následující po zveřejnění od reportáží týmu Janka Kroupy. Jedním z důvodů byla mimo jiné stížnost společnosti AGROFERT, a.s. o údajně manipulativní informaci právě na adresu tohoto koncernu. Stížnost byla zaslána společností AGROFERT, a.s. Radě Českého rozhlasu, která ji obdržela 15. prosince 2017. Po listopadovém zasedání rady se problematiky radní krátce dotkli také na prosincovém zasedání dne 20. prosince 2017, kde byla diskuze na téma reportáží Janka Kroupy o hospodaření společnosti AGROFERT, a.s. na cizích pozemcích vyvolána radním Petrem Šafaříkem v sekci různé. Rada se nicméně v úvodu tohoto zasedání usnesla, že toto téma bude projednávat až na lednovém shromáždění, jelikož k projednání neměla dostupné žádné relevantní podklady. Petr Šafařík navrhl rovněž projednat zadání vypracování vlastní analýzy ze strany Rady Českého rozhlasu. „*Rada nebude nic*

⁸⁴ Zápis z 9. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 27. září 2017 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-9-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-27-9-2017-7734294>

⁸⁵ Zápis z 8. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 28. Srpen 2017 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-8-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-28-8-2017-7734297>

⁸⁶ Zápis z 11. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu (29. 11. 2017). *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 29. listopad 2017, 3. část záznamu: 06:44-07:02. [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-11-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-29-11-2017-7734270?nonmob=1>

iniciovat, protože rada to téma nebude dnes vůbec řešit,“⁸⁷ odpověděla předsedkyně rady Hana Dohnálková, „*protože k němu nemá dostatek materiálů ze všech zúčastněných stran.*“⁸⁸ dodal radní Jiří Vejvoda a téma se tedy odložilo na příští zasedání.

Za ne zcela profesionální tak lze považovat celý průběh řešení stížnosti společnosti AGROFERT, a.s. Radou Českého rozhlasu. V první řadě tedy z důvodu toho, že dva měsíce od zveřejnění reportáže s informací o údajně nepovoleném hospodaření na cizích pozemích, Rada Českého rozhlasu vlastně sama nepodnikla žádné kroky. Mohla se totiž sama opřít o nějaký poradní orgán, nicméně nechala naopak na aktérech, v tomto případě generálním řediteli, aby jí materiály v podobě odborných analýz dodali. Z výše uvedené kapitoly věnované Radě Českého rozhlasu podle zákonné definice lze usoudit, že první kroky Rady mohly, ba dokonce možná měly směřovat přinejmenším k aktivaci vlastní Dozorčí komise, která k těmto účelům slouží a je radě odpovědná. Rada má dokonce možnost ustanovit speciální stálou či dočasnou expertní komisi, která jí může posloužit k nejrůznějším technickým, programovým, ekonomickým či právním otázkám. Členy expertní komise mohou být odborníci, experti, členové rady, členové Dozorčí komise či zástupci.⁸⁹ Tuto expertní komisi tedy měla rada možnost požádat o vypracování veřejnosti odborné expertízy, po takovéto variantě Rada každopádně nesáhla a nechala hlavní rozhodovací moc na vedení Českého rozhlasu s tím, co samo přednese.

Lednové zasedání Rady Českého rozhlasu se uskutečnilo dne 31. ledna 2018. Ve věci reportáže týmu Janka Kroupy spojených se stížností firmy AGROFERT, a.s. na tomto zasedání každopádně nastala poměrně kuriózní situace. Podle všeho totiž tento bod neměl být původně vůbec na programu projednávání, a tak ani radní neměli potřebné materiály v dostatečném předstihu. Jediné, co jim bylo generálním

⁸⁷ Zápis z 12. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 20. prosinec 2017, 3. část záznamu: 29:35-29:40. [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-12-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-20-12-2017-7734261>

⁸⁸ Tamtéž, 29:43-29:47.

⁸⁹ Statut Rady Českého rozhlasu (ve znění od 27. 10. 2016) [online]. Praha, 2016, 26. 10. 2016 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/statut-rady-ceskeho-rozhlasu-ve-zneni-od-27-10-2016-7722294>

ředitelem zasláno, bylo písemné vyjádření jeho stanoviska k celé věci reportáží týmu Janka Kroupy. „*Před měsícem jsem si přečetl program veřejné schůze Rady Českého rozhlasu, kde o tom, že bude zařazen bod nazvaný Kroupa vs. Agrofert, nebo jak jste ji nazvali, nebylo ani slovo,*“⁹⁰ vyjádřil se generální ředitel před tím, než se dostal k přečtení svého stanoviska v této věci. Generální ředitel tak hájil údajnou nesrovnalost v tom, že veškeré materiály v tomto byly Radě Českého rozhlasu odeslány na poslední chvíli, což mu vytkl radní Petr Šafařík, načež relevanci této výtky potvrdila také předsedkyně Rady Českého rozhlasu Hana Dohnálková: „*Vyjádření pana generálního ředitele, že dnes bude referovat, nám přišlo opravdu v nočních hodinách a včera, tedy není to 48 hodin před jednáním.*“⁹¹ Podle generálního ředitele po něm ale rada na listopadovém zasedání ke zveřejněným reportážím požadovala pouze jeho stanovisko, což podle svých slov Radě zaslal dne 26. ledna 2018, a tak podle něj bylo vše v pořádku.

Skutečnost, že tento bod údajně původně vůbec nebyl na programu projednávaných témat dne 31. ledna 2018, může vyvolávat spekulaci, jakou relevanci tomuto tématu Rada dávala. Stav, kdy generální ředitel materiály sloužící k jeho závěrům Radě zasílal až den před konáním zasedání, naznačuje určité nesrovnalosti a nekorektnosti v průběhu prověřování kvality odvedené práce týmu Janka Kroupy ve věci reportáží ze strany právě Rady Českého rozhlasu.

Na tomto zasedání shrnul generální ředitel průběh a důvody výběru daných subjektů k vypracování analýz. Generální ředitel výše uvedené okolnosti odborných analýz interpretoval následovně: „*Český rozhlas si zadal k vypracování celkem tři analýzy. Dva zpracovatelské subjekty, a to tedy společnost Newton a Institut komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, byly vybrány analytickým a výzkumným oddělením Českého rozhlasu. Ten třetí subjekt, o jeho výběr mě požádala skupina redaktorů v rámci divize zpravodajství Českého*

90 Zápis z 1. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu. Rada Českého rozhlasu [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 31. leden 2018, 2. část záznamu: 17:33-17:41. [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-1-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-31-1-2018-7734249>

⁹¹ Tamtéž, 16:16-16:25.

rozhlasu.“ (...) „A tito redaktoři mně doporučili, abychom se obrátili a o analýzu požádali pana Karla Hvížd'alu.“⁹²

Generální ředitel ve svých závěrech ve věci reportáže Janka Kroupy vycházel pouze z jedné z uvedených analýz, a tedy z analýzy Institutu komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Tento svůj postup rovněž tak odůvodnil na zasedání Rady právě dne 31. ledna 2018: „Musím říci, že analýza Karla Hvížd'aly bohužel nenaplnovala a nenaplnuje, jak svojí formou a tak i obsahem, požadavky kladené na analytický výstup. (...) Analýza společnosti Newton naopak obsahuje značnou část věnovanou kvantitativní analýze. (...) Velmi nedostatečný prostor je věnován samotné kvalitativní analýze.“⁹³

Podle generálního ředitele zmiňovaná analýza IKSŽ FSK UK potvrdila právě jeho názor o neobjektivní a zavádějící formě zpracování informace o hospodaření na cizích pozemcích týmem Janka Kroupy. „Práce nezávislých analytiků potvrdila moje pochybnosti o tom, že způsob zpracování redaktorem Jankem Kroupou nebyl kvalitní. A nesplňoval standardy novinářské práce, na které musí Český rozhlas jako médium veřejné služby dbát.“⁹⁴ Generální ředitel ovšem nevyloučil fakt, že by toto téma nebylo zásadní a nemělo by se o něm psát či mluvit na úrovni veřejnoprávního média. Oznamil dokonce, že bude následovat školení pro redaktory: „Budu tak mimo jiné iniciovat i školení, při kterém vedení zpravodajství Českého rozhlasu tuto kauzu ukáže našim redaktorům jako modelový příklad, aby se z již uvedených nedostatků poučili.“⁹⁵

Možná ještě větší rozpaky mohly způsobovat reakce některých členů Rady Českého rozhlasu na tomto zasedání dne 31. ledna 2018. Radní Vítězslav Jandák se bezprostředně po vyjádření generálního ředitele, které trvalo bezmála dvacet minut, vyjádřil následovně: „Je tady vynikající studie Fakulty sociálních věd Univerzity

⁹² Tamtéž, 2. část záznamu: 21:00-21:33.

⁹³ Tamtéž, 2. část záznamu: 21:33-22:20.

⁹⁴ Tamtéž, 2. část záznamu: 27:04-27:16.

⁹⁵ Tamtéž, 2. část záznamu: 35:22-35:32.

*Karlovy. Akademickou půdu, myslím, nikdo nechce zpochybňovat. No a tam jsou jasně řečena fakta, k čemu tam došlo, co bylo špatně a z toho se vychází.*⁹⁶

Je potřeba neopomenout skutečnost, že radní podle vyjádření v úvodu zasedání neměli k dispozici téměř žádné materiály v předstihu alespoň 48 hodin před začátkem zasedání, ba naopak jim byly materiály generálním ředitelem údajně zaslány až v noci před konáním shromáždění, které bylo 31. ledna 2018. Z prohlášení radního Vítězslava Jandáka bylo tedy více méně patrné, že ačkoliv neznal obsah dalších analýz, které byly, nutno zdůraznit, placeny z veřejných peněz, tedy z poplatků koncesionářů, není podle něj důvod, proč by neměla Rada Českého rozhlasu vycházet pouze z výstupů prezentovaných generálním ředitelem. Hlavním měřítkem je podle něj to, že předkládanou analýzou je práce akademické půdy, a další analýzy lze pominout.

Radní Tomáš Kňourek následně doplnil vůči reportážím týmu Janka Kroupy ještě negativní komentář: „*Já jsem se dověděl z médií, že na tomto tématu se pracovalo půl roku. Mě by jenom zajímalo, jak je možné, že po půl roce vznikne takový paskvil.*“⁹⁷

4.5 Nezávislé analýzy

Jak již bylo zmíněno, generální ředitel René Zavoral pro utvoření stanoviska využil možnosti podpůrných expertních posudků. Nechal si vypracovat rovnou tři analýzy, které měly zkoumat, jak byla veřejnoprávním médiem interpretována informace o údajně nezákonném hospodaření společnosti AGROFERT, a.s. na cizích. Jejimi autory byly: Institut komunikačních studií a žurnalistiky (IKSŽ) Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, společnost NEWTON Media a uznávaný novinář a komentátor Karel Hvizďala⁹⁸, který je držitelem například novinářské Ceny

⁹⁶ Tamtéž, 2. část záznamu: 41:04-41:17.

⁹⁷ Tamtéž, 2. část záznamu: 41:48-42:00.

⁹⁸ Karel Hvizďala (narozen 1941 v Praze) je český novinář a spisovatel. Pracoval například v rádiu Svobodná Evropa, vedl zpravodajské oddělení v MF Dnes, v roce 1994 spoluzaložil týdeník Týden, který následně pět

Ferdinanda Peroutky z roku 2007.⁹⁹ V letech 1978 – 1990 žil v Německu v exilu, velmi detailně tedy zná německou mediální scénu¹⁰⁰.

Tato kapitola se bude blíže věnovat právě jednotlivým analýzám – zaměří se na metody, které analýzy používají, na pojmy, s nimiž pracují, i na způsob práce s pojmem veřejná služba. Z úvodu každé analýzy lze jasně vyčíst dané analyzované období.

Předmětem zkoumání analýzy společnosti NEWTON Media, a.s.¹⁰¹ je „*způsob, jakým Český rozhlas v období od 28. listopadu do 30. listopadu 2017 referoval o kauze údajného neoprávněného hospodaření společnosti Agrofert na více než 1700 hektarech zemědělských pozemků. Tyto pozemky Agrofert nevlastní, ani nemá uzavřeny nájemní smlouvy s jejich vlastníky.*“¹⁰²

Analýza firmy NEWTON Media, která celý výzkum tématu příspěvku týmu Janka Kroupy o hospodaření na cizích pozemcích zaštitila, čítala 22 stran. Vedoucí funkci řešitelského týmu zaštitil Mgr. Ivan Vodochodský Ph.D.¹⁰³

Autoři analýzy ve své práci podrobně popsali metodu obsahové analýzy, jež byla jejich klíčovou metodologií, přičemž vstupními daty pro ně byly příspěvky zveřejněné Český rozhlasem formou rozhlasového vysílání či v podobě článků na svém webovém portálu irozhlas.cz v období od 27. do 30. listopadu 2017.

let v pozici šéfredaktora vedl, dnes spolupracuje například s Českou televizí, týdeníkem Reflex či Respekt, kde je pravidelným komentátorem politického dění.

⁹⁹ Nositelé Ceny Ferdinanda Peroutky. *Cena Ferdinanda Peroutky: Nositelé Ceny Ferdinanda Peroutky* [online]. Praha: Cena Ferdinanda Peroutky, 2020 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://ferdinandperoutka.cz/nositele-ceny-ferdinanda-peroutky/>

¹⁰⁰ ALFA-ŽENY: Karel Hvízdala (1941) je novinář a spisovatel. V letech 1978-1990 žil v exilu v Německu. *RESPEKT* [online]. Praha: Respekt.cz, 2007, 19. srpen 2007 [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2007/34/alfa-zeny>

¹⁰¹ Společnost NEWTON Media, a.s. je pravidelným dodavatelem odborných expertíz firmám po celé střední Evropě. Byla založena v České republice roku 1994. Vedle analýzy mediálních dat se zabývá také monitoringem médií.

¹⁰² VODOCHODSKÝ, Ivan. *Analýza vysílání Českého rozhlasu* [online]. Praha: NEWTON media, 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/03976666.pdf>

¹⁰³ Mgr. Ivan Vodochodský Ph.D. ve společnosti NEWTON Media, a.s. pracuje od července roku 2008. Jeho dosaženým vzděláním je doktorský titul z Karlovy univerzity v oboru sociologie.

NEWTON Media takto identifikovalo celkem 25 příspěvků, které autoři následně podrobili hlubšímu zkoumání.

Z pohledu odborné stránky věci a práce s pojmy se autoři z významné části opírali o Kodex Českého rozhlasu, přičemž definice použitých vybraných pojmů odkazovali na mediální teoretičku Irenu Reifovou či Jana Jiráka. Do popředí v souvislosti s činností média veřejné služby dává analýza především pojmy, jako je objektivita, vyváženost, všestrannost. Při práci s pojmem objektivita se autoři analýzy odkazují k Dagu Westerstahlovi, který objektivitu rozdělil do dvou složek, a tedy na kognitivní složku, „*kteřá se týká kvality poskytovaných informací (faktičnost)*“¹⁰⁴, a na hodnotící složku, „*kteřá se týká toho, jakou formou jsou informace prezentovány (nestrannost)*“.¹⁰⁵ Ve věci vyváženosti autoři uvádějí podstatnou zákonnou definici ze zákona o Českém rozhlasu, kterou je „*poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů.*“¹⁰⁶ Autoři tímto současně definují svůj analytický přístup k pojmu veřejná služba.

Analýza rozlišuje všechny příspěvky o tématu do tří kategorií – tedy příspěvky publicistické, zpravodajské a rozhovory. Zpravodajské příspěvky byly podle autorů analýzy v početní převaze (celkem 48%). Nejmenší zastoupení pak měly mít rozhovory (celkem 14 %). Publicistickému charakteru příspěvků bylo poskytnuto celkem 36 % všech výše uvedených příspěvků.

Takto odlišené příspěvky autoři prozkoumali v hlediska jejich vyváženosti či nestrannosti, variability zastoupení jednotlivých osobností, variability zastoupení

¹⁰⁴ VODOCHODSKÝ, Ivan. *Analýza vysílání Českého rozhlasu* [online]. Praha: NEWTON media, 2017, s. 4 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/03976666.pdf>

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon České národní rady o Českém rozhlasu*. In: Sbírnka zákonů České republiky . Praha: Zákony pro lidi, 2020, ročník 1991, číslo 484. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484/zneni-20150502>

různých typů argumentací, role moderátorů ve věci jejich vztahu k tématu, fakticity sdělení, vyváženosti argumentací i relevanci obsahu zpráv.

Další analýzou, kterou měl generální ředitel k dispozici, byla analýza Institutu komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.

Analýza byla strukturně rozdělena do tří bloků – teoretická východiska, metodologie použitých postupů a samotná analýza se závěry, které z analýzy vyplývaly. Rovněž tato analýza, stejně jako práce společnosti NEWTON Media, a.s., se ve svém teoretickém úvodu odkazovala k výše uvedeným teoriím Daga Westerstahla. Analýza pracovala s pojmy vyváženost a neutralita prezentace, přičemž autoři pro své závěry používali metody kvalitativní i kvantitativní analýzy. Velmi úzce se autoři věnovali samotné metodice tohoto typu analýzy. V úvodu si stanovili čtyři výzkumné otázky, ke kterým se v závěru vyjádřili relativně obsáhle – přibližně na dvou stranách. Analýza má celkem 24 stran.

Vzhledem ke skutečnosti, že autory jsou akademici, mnohem více než předchozí analýza se tato opírá o akademické modely. Při metodách kvantitativní analýzy konkrétně o sociologa médií Tomáše Trampotu a Martinu Vojtěchovskou. V případě kvalitativní části zejména o mediálního teoretika Denise McQuaila. Vstupními daty byl zvukový příspěvek, tedy „*tematicky ucelená část relace, zřetelně ohraničená vstupem moderátora, případně předchozím/dalším příspěvkem.*“¹⁰⁷ Další základní analytickou jednotkou je článek na portálu irozhlas.cz. Hlavním předmětem zkoumání byly pro autory jednotlivé výpovědi moderátorů či aktérů v uvedených příspěvcích. Činností Institutu komunikačních studií a žurnalistiky je standardně připravovat studenty formou vzdělání k výkonu budoucího povolání žurnalistiky a pracovníků dalších médií.

Třetí analýzu nechal Český rozhlas vypracovat novináře Karla Hvižd'alu. Ten oproti autorům předchozích analýz, kteří metodice věnovali několik stran, popsal metodu

¹⁰⁷ Analýza vysílání Českého rozhlasu ve dnech 28. 11 – 6. 12. 2017: související s tématem hospodaření na pozemcích s nejasným vlastníkem [online]. Praha: (IKSŽ) FSV UK, Leden 2018, s. 7 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/03976664.pdf>

pouze ve třech řádcích. Velmi obecně v nich hovoří o kombinaci kvalitativní a kvantitativní obsahové analýzy, blíže už ale nedefinuje žádné zdroje ani neupřesňuje žádné pojmy. Věnuje se zejména srovnání novinářských postupů, které byly použity investigativním týmem s postupy novinářů západoevropských zemí. V analýze také absentuje celkový obsah. Práce Karla Hvížd'aly má celkem 59 stran, a vypadá tedy rozsahem velmi korpulentně. Prvních 20 stran zabírají úryvky ze zákona o Českém rozhlasu. Již na čtvrté straně se zabývá klíčovými pojmy, jako je veřejný zájem a veřejná služba.

Už samotný fakt, že si generální ředitel nechal vypracovat tři odborné analýzy, je velmi diskutabilní. Vzhledem k tomu, že jsou ale takovéto posudky, které si nechal generální ředitel vypracovat, placeny z rozpočtu Českého rozhlasu, jehož zisky coby veřejnoprávního média sestávají primárně z koncesionářských poplatků, mělo by být v této věci postupováno spíše obezřetněji. Jak sám generální ředitel přiznal v rozhovoru na portálu DVTV dne 2. února 2018, cena za tyto analýzy se pohybovala v řádech desítek tisíc korun¹⁰⁸, přičemž ve výsledku byla generálním ředitelem pro jeho prezentované závěry využita pouze jedna, a to analýza Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Fakt, že generální ředitel pro své závěry využil pouze část jedné z analýz, přičemž obsah zbylých dvou analýz zcela pominul, naznačuje jistou účelovost.

Z výše uvedených analýz dvě (Karla Hvížd'aly a společnosti NEWTON Media, a.s.) podpořily spíše tvrzení investigativního týmu Janka Kroupy. Autoři třetí analýzy (IKSŽ FSV UK) hovořili z části o nedostacích, které na práci týmu Janka Kroupy našli, převážná část ovšem jejich práci nerozporovala.

¹⁰⁸ Babiše, politiků ani vzpoury v ČRo se nebojím. Proti Kroupovi zvážím právní kroky, říká Zavoral. *Video.aktualne.cz* [online]. Praha: DVTV, 2018, 2. února 2018 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/vzpoury-v-cro-se-nebojim-kanaly-chodit-nehodlam-proti-kroupo/r~3b45fa76083511e894960cc47ab5f122/>

4.6 Mediální vystoupení jednotlivých aktérů

Téma reportáží týmu Janka Kroupy se po jejich zveřejnění významně objevovalo také v nejrůznějších českých médiích. Pro tuto případovou studii jsou nejpodstatnější především ty mediální výstupy, v nichž se objevili hlavní aktéři celé kauzy, tedy šéf investigativního týmu Janek Kroupa a generální ředitel Českého rozhlasu René Zavoral. Tato vystoupení v médiích si představíme opět v chronologickém sledu.

K výtkám ze strany nadřízeného, tedy generálního ředitele Reného Zavorala, které zazněly na půdě Rady Českého rozhlasu dne 29. listopadu 2017, se následně veřejně vyjádřil Janek Kroupa formou rozhovoru s novinářem Martinem Veselovským na portálu DVTV.¹⁰⁹ Rozhovor byl zveřejněn 13. prosince 2017, tedy více než dva týdny po odvysílání reportáží Českého rozhlasu a také dva týdny po výše popsaném zasedání Rady. Reportér Kroupa tak byl zároveň první zainteresovanou postavou, která se v českém mediálním prostoru objevila, jelikož René Zavoral pozvání do DVTV odmítl.

Janek Kroupa se v rozhovoru vyjadřoval především k námitkám generálního ředitele vůči jeho práci. Jedním z důležitých témat rozhovoru bylo načasování zveřejnění reportáží a celkově informace o hospodaření firmy AGROFERT, a.s. v době, kdy Andrej Babiš jakožto budoucí premiér vyjednával s prezidentem jmenování ministrů. Kroupa toto politicky účelové podezření odmítl a zdůrazňoval, že postup jeho týmu byl vzhledem k možnostem zcela přirozený, přímočarý a vývoj zveřejnění se nijak neřídil politickým děním. Janek Kroupa v rozhovoru podrobně vysvětlil editorskou praxi Českého rozhlasu a kontrolní mechanismy, které v instituci fungují vzhledem k přísně hlídané investigativní práci: „*Načasování bylo*

¹⁰⁹ Na tomto místě by se také hodilo zmínit, co je vlastně internetová televize DVTV zač. DVTV je projekt bývalých pracovníků České televize, zejména Daniely Drtinové a Martina Veselovského, jehož cílem je podle smlouvy dodávání audiovizuálního obsahu společnosti Economia, a.s. za úplatu fixní částkou. Dále by měl být projekt financován pouze z reklamy. DVTV si v minulosti vysloužilo řadu ocenění v soutěži Křišťálová lupa – v letech 2015, 2016 i 2017 televize zvítězila v kategorii Cena popularity a v letech 2016 a 2017 také v kategorii Zpravodajství a publicistika.

dané tím, že já jsem 22. [listopadu] ve středu dostal první odpověď od Agrofertu, pak jsem se znovu doptával. Další, druhou, odpověď jsem dostal 24. [listopadu] v pátek. To byl víkend, kdy jsem udělal reportáže. V pondělí mi reportáže schválili a hned při prvním dalším termínu v úterý jsme reportáže vysílali.¹¹⁰ Tento postup byl podle Kroupy běžnou praxí, která se neřídí politickým děním. Investigativní tým podle něj pracoval systematicky, sbíral důkazy a podněty, vyslechl stranu zastupující společnost AGROFERT, a.s., na druhou stranu pak odborníky, kteří se vůči jednání této společnosti vyjadřovali kriticky, a následně postupovali bez závislosti na načasování vnějších okolností: „*My prostě získáme důkazy, vyslechneme si strany té věci, ve chvíli, kdy to máme pohromadě, tak to nastříháme, schválíme, odvysíláme.*“¹¹¹

Novinář Veselovský Janka Kroupu v dané věci svými otázkami vyzýval ke zcela otevřeným odpovědím i na choulostivá témata. Padl dokonce dotaz na možný strach zaměstnanců, potažmo členů vedení Českého rozhlasu, z vlivu premiéra Andreje Babiše. Kroupova odpověď byla nekonkrétní: „*Nemám důvod myslet si, že by se ho [Andreje Babiše] nebáli. Nepřesvědčili mě o tom, že by vůči němu byli ochotni vystupovat odvážně.*“¹¹² Reportér Kroupa tak nepřímou naznačil, že vedení Českého rozhlasu nevystupuje apoliticky vůči vládě či premiéru Andreji Babišovi.

Věcnými otázkami se Veselovský dotazoval také na možné Kroupovo netaktní jednání v celé kauze. Kroupa podobné výtky odmítal a trval na omluvě generálního ředitele. Jakkoliv tazatel Veselovský zkoumal kauzu z více úhlů pohledu, Kroupa se držel role zaměstnance Českého rozhlasu a zůstával konzistentní ve svém postoji toho, že by vedení rozhlasu mělo své zaměstnance v investigativní činnosti chránit: „*Pro mě ta kauza neskončí, pokud [generální ředitel] nevezme zpět svá slova a tu situaci nenarovná. (...) Teď je na něm, aby ta obvinění buď doložil, což my děláme*

¹¹⁰ Babiše, politiků ani vzpoury v ČRo se nebojím. Proti Kroupovi zvážím právní kroky, říká Zavoral. *Video.aktualne.cz* [online]. Praha: DVTV, 2018, 2. února 2018, 01:19-01:40 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/vzpoury-v-cro-se-nebojim-kanaly-chodit-nehodlam-proti-kroupo/r~3b45fa76083511e894960cc47ab5f122/>

¹¹¹ Tamtéž, 02:34-02:44.

¹¹² Tamtéž, 03:57-04:04.

běžně ve své práci, a on by to měl udělat taky, anebo to vzal zpět a omluvil se,“¹¹³ prohlásil Janek Kroupa, který tak podle výše citovaného od svého nadřízeného za jeho výroky o nekvalitním a nedostatečném zpracování tématu i neobjektivitě reportáží nepřímo očekával omluvu. V opačném případě adekvátní důkaz o tom, že jeho investigativní tým ve své práci opravdu pochybil.

Další výraznější mediální výstupy generálního ředitele i šéfa týmu Janka Kroupy se objevily až koncem ledna, potažmo začátkem února 2018. Nejprve byl tedy 23. ledna 2018 zveřejněn rozhovor s generálním ředitelem na soukromé televizi TV Barrandov v publicistickém pořadu *VLIVNÍ s Alex Mynářovou*. Podtitul a anonce tohoto pořadu avizuje publicistikou talk-show s výrazně bulvárním charakterem: *„Vlivní lidé Česka pod palbou otázek moderátorky Alex Mynářové. Pohled na aktuální témata, i exkluzivní záběry ze soukromí těch, kteří hýbou děním v naší zemi,*“¹¹⁴ stojí v archivu tohoto pořadu na webových stránkách TV Barrandov. Stanice tento pořad vysílala do jara roku 2018 každé úterý v čase 23:05.

Tento rozhovor s Reném Zavoralem byl situován do prostředí prostorné místnosti s nábytkem, který z větší části působil dojmem retro, zároveň vyvolává dojem dobře situované a zabezpečené společnosti. Velmi zajímavým úkazem byl také fakt, že samotná Alex Mynářová, jakožto redaktorka pořadu seděla na větší a výrazně prostornější pohovce, zatímco její host René Zavoral vypadal spíše jako by se tísnil ve skrovném křesle.

Stěžejními tématy rozhovoru byly koncesionářské poplatky, hrozba poslance Tomia Okamury¹¹⁵, který dne 23. října 2017 prohlásil, že jako předseda poslanecké strany SPD bude usilovat o zrušení koncesionářských poplatků a zestátnění

¹¹³ Tamtéž, 12:03-12:28.

¹¹⁴ VLIVNÍ s Alex Mynářovou: Úvod. *VLIVNÍ s Alex Mynářovou* [online]. Praha: Barrandov.tv [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://www.barrandov.tv/vlivni-s-alex-mynarovou>

¹¹⁵ V tomto místě by se hodilo nastínit, kdo je zmiňovaný Tomio Okamura. Jde o předsedu politického hnutí *Svoboda a přímá demokracie (SPD)*, jež se prezentuje jako *„vlastenecké a demokratické hnutí, které povede nekompromisní politický zápas za nezávislost a suverenitu českého státu.“* Hnutí bylo založeno v roce 2015.

veřejnoprávních médií¹¹⁶, i spor s Jankem Kroupou, jak sama redaktorka pořad na začátku uvedla.

Podstatná část rozhovoru na TV Barrandov se každopádně věnovala zejména osobnosti Reného Zavorala v popředí s jeho volnočasovými zálibami i koníčky. V úvodu Alex Mynářová alespoň zčásti zmínila témata, jako jsou koncesionářské poplatky nebo zestátnění Českého rozhlasu. Generální ředitel zdůraznil, že se od roku 2005 koncesionářský poplatek, kdy byl stanoven na výši 45 Kč, nezměnil. Doplnil, že on by tento poplatek v současné chvíli nezvyšoval: „*Já bych hrozně nerad zatížil peněženku právě koncesionářů, rozhlasových poplatníků. To považuji za to úplně poslední, co by mohlo nastat.*“¹¹⁷ Snažil by se naopak hledat alternativní způsoby financování vysílání, jako je například výhodnější forma odvádění DPH státu. René Zavoral dále zcela zavrhl formu zestátnění veřejnoprávního média ve svém pravém slova smyslu tak, jak tomu údajně bylo před rokem 1989, připustil nicméně diskuzi na téma financování Českého rozhlasu ze státního rozpočtu jako legitimní. Ostatně také Olga Pouperová hovoří o tom, že zrušení veřejnoprávního vysílání by v podstatě mohlo znamenat porušení zákona. Pokud by totiž „*stát vysílání veřejné služby nezřídil, zrušil jej nebo by nezajistil zdroje na jeho provoz a plnění úkolů veřejné služby nebo neposkytl záruky nezávislosti, vzniká všem subjektům (...) nárok na podání stížnosti pro porušení jejich práv přijímat nebo šířit pluralitní informace.*“¹¹⁸ Každopádně generální ředitel na příkladu zahraničního vysílání zdůraznil, že by tak podle něj mohlo dojít ke ztrátě nezávislosti: „*Bál bych*

¹¹⁶ Okamura: Chceme zrušit Senát a zestátnit Českou televizi a Český rozhlas. *IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 23. říjen 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/tomio-okamura-senat-zruseni-financovani-spd-cesky-rozhlas_1710232153_gol

¹¹⁷ VLIVNÍ s Alex Mynářovou. *VLIVNÍ s Alex Mynářovou* [online]. Praha: Barrandov.tv, 2018, 23. ledna 2018, 03:58-04:06. [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://www.barrandov.tv/video/118343-vlivni-s-alex-mynarovou-23-1-2018>

¹¹⁸ POUPEROVÁ, Olga. *Institucionální aspekty regulace médií*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 148. ISBN 978-80-7552-335-8.

*se akorát, jak říkám, té míry nezávislosti. Já vždycky říkám, že kdo má peníze, tak trošku vládne.*¹¹⁹

Tomuto tématu problematiky poplatků se případová studie blíže věnovat nebude, jelikož je mimo rámec předložené práce. Jde však o velmi citlivé téma, k němuž se generální ředitel vyjadřoval vždy s maximální politickou obezřetností.

V rozhovoru na TV Barrandov přišla řeč také na velmi aktuální téma kauzy reportáží týmu Janka Kroupy. Tomu se ovšem věnovalo pouze několik minut celého čtyřicetiminutového rozhovoru. Alex Mynářová v podstatě nechala svého respondenta se kompletně vyjádřit k celé kauze a nijak zásadně mu ve věcech nerozporovala kupříkladu vyjádřeními opačné strany, tedy autorského týmu v čele s Jankem Kroupou. Jediné otázky, které vůči Renému Zavoralovi byly mířeny kritičtěji, lehce souvisely s formou zpracování reportáží a medializováním celé kauzy: *„Kdyby Janek Kroupa k té své reportáži přidal tu informaci, že se jedná o systémovou věc, že se to týká více pozemků, že je to prostě problém obecnější, ale potom by tam zůstalo to, co zpracoval o Andreji Babišovi a Agrofertu, tak je to v pořádku? Tak s tím nemáte problém?“*¹²⁰ a dále také *„Byl jste to Vy, kdo veřejně káral Janka Kroupu. Nebylo lepší se držet toho: kárej přítele mezi čtyřma očima a chval ho veřejně?“*¹²¹ Generální ředitel v reakci na tyto dotazy uznal, že předmět sporu je určité tématem pro veřejnoprávní médium, nicméně zopakoval, že nebyl spokojen s formou, jakou investigativní tým informaci zveřejnil. Přímo tak na dotaz ale neodpověděl: *„Víte, takto to neumím říci. Já to řeknu takto. To téma jako takové, to znamená to hospodaření na těch pozemcích, včetně Agrofertu, a těch společností je spousta, jsou to stovky, pokud jsem byl dobře informován, tak to určité téma pro veřejnoprávní médium je. Mně se opravdu nelíbilo to zpracování.“* Důvodem bezprostředního veřejného prohlášení bez podložení odbornou expertízou podle generálního ředitele byly dotazy radních na zasedání Rady 29. listopadu

¹¹⁹ VLIVNÍ s Alex Mynářovou. VLIVNÍ s Alex Mynářovou [online]. Praha: Barrandov.tv, 2018, 23. ledna 2018, 12:48-12:58. [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://www.barrandov.tv/video/118343-vlivni-s-alex-mynarovou-23-1-2018>

¹²⁰ Tamtéž, 21:06-21:24.

¹²¹ Tamtéž, 23:11-23:21.

2018: „Rozumím, ale já jsem reagoval na konkrétní dotaz dvou radních. Já jsem na té veřejné schůzi v Českých Budějovicích, reagoval na dotaz radního Kňourka a dotaz radního Jandáka. A na jasně položený dotaz jsem samozřejmě musel odpovědět.“

Generální ředitel se neváhal ostřeji opřít také do osoby Janka Kroupy: „Na druhou stranu je fakt, že on [Janek Kroupa] odchází z jednoho média do druhého. Tady v Českém rozhlasu dlouho není, takže o míře jeho loajality já mohu samozřejmě jenom spekulovat.“¹²² Generální ředitel tak reagoval na to, že Janek Kroupa v minulosti pracoval například pro televizi Nova nebo jako reportér deníku MF DNES a v Českém rozhlasu pracoval od 1. února 2014. Údajně tak nebyl přesvědčen o loajalitě tohoto novináře.¹²³

Způsob kladení otázek redaktorkou byl během rozhovoru celkově velmi specifický. Alex Mynářová zastávala pozici spíše nepoučené posluchačky, která se dotazovala na věci, jež jsou mnohdy zákonem definované či zřejmé. Je vhodné zmínit také to, že část rozhovoru byla předtočená. Následná pasáž totiž byla věnována povídání redaktorky Mynářové s generálním ředitelem při hře badmintonu. Dotazy byly od této části mířeny už především na volný čas a zájmy Reného Zavorala.¹²⁴

Ve srovnání s dalšími rozhovory s Reném Zavoralem i Jankem Kroupou dostupnými například na portálu DVTV, působil celý tento rozhovor TV Barrandov velmi přátelským až familiérním dojmem. Ačkoliv se tou dobou v České republice velmi intenzivně skloňoval název Českého rozhlasu, přičemž v něm samotném se aktuálně dokonce hovořilo o krizi, převážná část rozhovoru se věnovala spíše otázkám, které s kauzou ani tehdejšími děním nikterak nesouvisela. Alex Mynářová rovněž často ve svých dotazech působila značně nepoučeně a neprofesionálně,

¹²² Tamtéž, 23:01-23:09.

¹²³ Reportér Kroupa míří do Českého rozhlasu, povede investigativce. *Zprávy iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2014, 31. leden 2014 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/janek-kroupa-povede-investigativce-ceskeho-rozhlasu.A140131_112220_domaci_wlk

¹²⁴ VLIVNÍ s Alex Mynářovou. *VLIVNÍ s Alex Mynářovou* [online]. Praha: Barrandov.tv, 2018, 23. ledna 2018. [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://www.barrandov.tv/video/118343-vlivni-s-alex-mynarovou-23-1-2018>

přestože by jako novinářka a především jako moderátorka rozhovoru měla mít přehled minimálně v tématech, která se svým respondentem probírá. Jako příklad tohoto lze uvést dotaz ohledně rozhlasového poplatku: „*Pokud mám správné informace, pětáctyřicet korun měsíčně platí?*“¹²⁵ Snad ještě podstatnější byla jakási neinformovanost redaktorky ve věci reportáže týmu Janka Kroupy: „*A ten dotaz zněl?*“¹²⁶ Touto otázkou redaktorka od generálního ředitele zjišťovala, jak vlastně zněl dotaz, který mu položili radní na zmiňované schůzi. Nezodpovězeno tedy zůstává, zdali redaktorka Alex Mynářová vůbec slyšela audiozáznam z daného jednání, aby k tématu měla relevantní informace.

Dodnes zároveň zůstává otázkou, proč si ředitel veřejnoprávního média vybral ke komunikaci takto závažných problémů bulvární soukromé médium, o kterých se již tou dobou v českém mediálním kontextu hovořilo negativně v souvislosti s tím, že údajně do svých politických pořadů zve placené komparzisty.¹²⁷ A bylo také známé vyšetřováním Radou pro rozhlasové a televizní vysílání kvůli možnému porušení licenčních pravidel o poskytování objektivních a vyvážených informací. Charakter rozhovoru s generálním ředitelem naprosto neodpovídal vážnosti situace a moderátorka patrně ani neměla v úmyslu vytvořit generálnímu řediteli žádoucí oponenturu. Standardním cílem uvedeného pořadu je lifestyle, nikoliv publicistika v pravém slova smyslu. Působilo to tedy naopak jako vytvoření maximálního prostoru generálnímu řediteli se k celé kauze vyjádřit a poskytnout veřejnosti jednostranný názor, který tak mohl působit jako jediný správný. Vzhledem k tomu, že šlo o vůbec první, nejrozsáhlejší, veřejné vyjádření generálního ředitele ke kauze od zasedání Rady Českého rozhlasu 29. ledna 2017, nebyl tento postup zrovna nejšťastnější.

¹²⁵ Tamtéž, 03:35-03:37.

¹²⁶ Tamtéž, 23:41-23:43.

¹²⁷ Okamura: Chceme zrušit Senát a zestátnit Českou televizi a Český rozhlas. *Info.cz* [online]. Praha: Info.cz, 2017, 14. prosinec 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.info.cz/strategie/rrtv-si-posviti-na-soukupa-do-jeho-areny-pravidelne-chodi-komparziste-i-extremiste-20849.html?fb_comment_id=1962263230455033_1982213861793303

Následující dva rozhovory s Jankem Kroupou dne 1. února 2018 a následně také s Reném Zavoralem 2. února 2018 na portálu DVTV byly určitou reakcí na zasedání Rady Českého rozhlasu dne 31. ledna 2018. Stejně jako po listopadovém zasedání Rady si televize DVTV nechala pozvat oba hlavní aktéry celé kauzy. Janek Kroupa se tak na obrazovkách DVTV objevil podruhé během měsíce a půl. Rovněž diskurs celého problému se dostal spíše do roviny osobní mezi Jankem Kroupou a Reném Zavoralem. Především vzhledem k veřejnoprávnímu charakteru Českého rozhlasu bylo cílem televize odpovědět na otázky, které v uplynulých týdnech kauzy vyvstaly.

Janek Kroupa hovořil o stanovisku generálního ředitele z lednového zasedání Rady a postupu, jaký pro toto své stanovisko zvolil při výběru analýz. Dále nastínil stav investigativní žurnalistiky i svůj možný odchod z Českého rozhlasu.

Janek Kroupa se v první řadě distancoval od způsobu vlastního hodnocení odborných expertíz generálním ředitelem. Ne zvolil podle něj vhodný postup a nesouhlasil se závěry, kterých generální ředitel při své interpretaci dosáhl: „*Nesouhlasím s jejími závěry, ale i ty její závěry pan ředitel jaksi manipuluje.*”¹²⁸ Konkrétně Janek Kroupa hovořil o závěrech celé analýzy FSV UK vůči práci z oblasti investigativní žurnalistiky. Nelze je podle něj tedy aplikovat tak, jak je aplikoval právě René Zavoral.

Pro celistvost uvádím znění závěrečného dodatku analýzy FSV UK, na které Janek Kroupa v rozhovoru upozorňoval: „*Popsaná pochybení lze vysvětlit či vyvážit přesvědčením autorů příspěvků (Janka Kroupy) o významnosti pojednávaného případu a jeho aktérů. Holding Agrofert je držitelem/vykonavatelem enormní ekonomické moci, stejně jako Andrej Babiš moci politické, nemluvě o navázané moci mediální. Monitorování (a možná i preventování či vyvažování) výkonu (a zejm. zneužívání) těchto typů moci je primárním úkolem veřejnoprávního média.*”

¹²⁸ Zavoral spolupracuje s politiky, chce zničit investigativu v ČR, ohrožuje mou pověst, říká Kroupa. *Video.aktualne.cz* [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2018, 1. února 2018, 02:30-02:39 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/zavoral-chce-znicit-investigativu-v-cro-spolupracuje-s-polit/r~42230eb0075411e8b8310cc47ab5f122/>

*Včetně investigativní žurnalistiky, na kterou nelze uplatňovat standardní žurnalistické normy bezesbytku. Všechna tato relativizační hlediska, která za specifické situace mohou mít až podobu veřejného zájmu, je třeba mít na paměti při závěrečné interpretaci výsledků naší analýzy.*¹²⁹

Janek Kroupa znevažoval kvalifikaci generálního ředitele na odbornost při posuzování úrovně těchto analýz. Dokonce jej opět přímo několikrát obvinil, nejprve z toho, že se podle něj snaží zlikvidovat investigativní žurnalistiku v Českém rozhlasu: „René Zavoral se snaží zlikvidovat investigativní žurnalistiku.“¹³⁰ Dále také narážel na jeho údajnou spolupráci s politickými představiteli: „Myslím si, že spolupracuje s politiky.“¹³¹ Důkazem bylo podle něj vyjádření generálního ředitele o tom, že posluchače nelze informovat na několik částí, aniž by každá z této částí plně neinformovala o celém případě.

Redaktorka Emma Smetana se Janka Kroupy velmi otevřeně dotázala na jeho možný konec v tomto veřejnoprávním médiu, načež ten stoprocentně svůj možný odchod z Českého rozhlasu nepopřel. „Záleží to na tom, zda bude možné v Českém rozhlasu dělat investigativní žurnalistiku.“¹³²

Den po rozhovoru Jankem Kroupou na portálu DVTV došlo ke zveřejnění rozhovoru také s generálním ředitelem Reném Zavoralem, který se takto veřejně vyjádřil vůbec poprvé v cíleně publicistickém médiu. Přesněji tomu tak bylo 65 dní od listopadového zasedání Rady, kde na dotazy radních vznikl podnět na bližší prošetření práce týmu Janka Kroupy. Generální ředitel v něm reagoval na některá z vyjádření redaktora Kroupy z předchozího rozhovoru. Postupně se vyjádřil

¹²⁹ Přečtěte si tři analýzy, které si ke „kauze Kroupa a Agrofert“ objednal ředitel rozhlasu Zavoral. <https://hlidacipes.org/prectete-si-tri-analyzy-ktere-si-ke-kauze-kroupa-agrofert-objednal-reditel-rozhlasu-zavoral/> [online]. Praha: Hlídacipes.cz, 2018, 1.2.2018 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/prectete-si-tri-analyzy-ktere-si-ke-kauze-kroupa-agrofert-objednal-reditel-rozhlasu-zavoral/>

¹³⁰ Zavoral spolupracuje s politiky, chce zničit investigativu v ČRo, ohrožuje mou pověst, říká Kroupa. [video.aktualne.cz](https://video.aktualne.cz/dvtv/zavoral-chce-znicit-investigativu-v-cro-spolupracuje-s-polit/r~42230eb0075411e8b8310cc47ab5f122/) [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2018, 1. února 2018, 14:55-14:59 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/zavoral-chce-znicit-investigativu-v-cro-spolupracuje-s-polit/r~42230eb0075411e8b8310cc47ab5f122/>

¹³¹ Tamtéž, 09:18-09:22.

¹³² Tamtéž, 12:15-12:21.

k tématům investigativní žurnalistiky v Českém rozhlasu, povinných školení zaměstnanců Českého rozhlasu, která naznačil ve vyjádření na zasedání rady 31. ledna 2018, nebo nařčením Janka Kroupy o údajné spolupráci s politiky.

V rozhovoru byl výrazný prostor věnován mimo jiné otázkám kolem analýz, které si nechal generální ředitel vypracovat pro své stanovisko. Dotazy redaktorky směřovaly zejména k tomu, proč pro své závěry ze zasedání Rady Českého rozhlasu využil hodnocení pouze jedné ze tří analýz, přičemž i té poslední využil pouze část: „*Vám připadá normální dvě analýzy zcela pominout a opřít se o jednu, která Vám vyhovuje minimálně v některých pasážích nejmíň?*“¹³³ Generální ředitel si ve svých výrocích stál za svým názorem a trval v přesvědčení, že z jeho strany během vyhodnocování analýz k žádnému pochybení nedošlo. Z výše uvedeného zasedání rady 31. ledna 2018, kde své stanovisko prezentoval, je známo, že posudek Karla Hvižďaly vůbec nepovažoval za analýzu: „*Já si Karla Hvižďaly vážím, ale, nezlobte se, on je esejista, novinář, publicista.*“¹³⁴ Analýza společnosti NEWTON Media, a.s. pak podle něj nevykazovala dostatečné známky analytických kvalit: „*Ano, přijde mi to normální v momentě, kdy ta jedna je naprosto špatně. Ta druhá analýza, Newtonu, (...) mně ta analýza nepřišla v pořádku z toho důvodu, že tam chybí výraznější kvalitativní část, není tam rámování obsahu.*“¹³⁵ Reakcí na pochybnosti reportéra Janka Kroupy vůči generálnímu řediteli a především pak vůči jeho kompetenci při vyhodnocování odborných posudků měla být podle jeho slov právě dlouholetá osobní mediální zkušenost: „*Já jsem generální ředitel, jako jediný zodpovědný za chod té instituce. Já ručím za chod té instituce, je to moje povinnost. (...) Já jsem svébytná osoba s nějakou mediální zkušeností. Jsem v Českém rozhlasu sedmnáct let. (...) Já jsem pracovník, který prostě má nějakou mediální zkušenost.*“¹³⁶ Redaktorku očividně překvapila odpověď toho, že si René Zavoral

¹³³ Babiše, politiků, ani vzpoury v ČRo se nebojím. Proti Kroupovi zvážím právní kroky, říká Zavoral. *Video.aktualne.cz* [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2018, 2. února 2018, 11:47-11:55 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/vzpourey-v-cro-se-nebojim-kanaly-chodit-nehodlam-proti-kroupo/r~3b45fa76083511e894960cc47ab5f122/>

¹³⁴ Tamtéž, 10:27-10:31.

¹³⁵ Tamtéž, 11:55-12:19.

¹³⁶ Tamtéž, 12:40-13:10.

všechny analýzy vyhodnocoval sám a následně se sám rozhodl o tom, o které z nich se ve svém následujícím jednání opře. Ačkoliv by se tedy generální ředitel neopíral o další konzultace s mediálními odborníky, právníky ani dalšími kolegy, jak nakonec učinil, jeho kompetence z pozice generálního ředitele by podle něj byla dostatečná pro toto vyhodnocování.

Zastavme se ještě u motivu „načasování“ reportáží, které hrálo v mnoha reakcích důležitou roli. Vůči tomuto údajně účelovému načasování zněl z úst generálního ředitele Reného Zavorala argument především v bezprostředním vyjádření právě na zasedání Rady Českého rozhlasu. Po více než dvou měsících od listopadového zasedání Rady vzal generální ředitel svůj výrok o účelovém načasování zpátky, přičemž toto přestalo být podle něj problémem. Poprvé se za tento výrok generální ředitel omluvil právě v rozhovoru na portálu DVTV dne 2. února 2018: „*Beru to zpátky, že moje poznámka v Budějovicích [v Českých Budějovicích proběhlo první zmiňované zasedání Rady Českého rozhlasu dne 27. 11. 2017] o účelovém načasování byla špatná. To jsem řekl a za to se omlouvám.*“¹³⁷ Oficiálně pak zazněla omluva ještě formou společného prohlášení s ředitelem zpravodajství Janem Pokorným dne 5. února 2018, o kterém pojednám dále.

Generální ředitel také zdůraznil, že se z velké části redaktora Kroupy a jeho práce reakce zastával v reakci společnosti AGROFERT, .a.s. Podle svých slov totiž „90 % připomínek Agrofertu odmítl,“¹³⁸ a hovořil, že není spokojen jen a pouze se zpracováním celé kauzy, nikoliv s tématem jako takovým. Bylo podle něj správné o tomto tématu informovat.

Velmi akcentovaným tématem rozhovoru byla povinná „školení“ Českého rozhlasu, kde by podle generálního ředitele; práce investigativního týmu Janka Kroupy měla sloužit jako případová studie. Redaktorka se od generálního ředitele také snažila opakovaně zjistit, zdali má práce týmu Janka Kroupy v rámci zmiňovaných povinných „školení“ sloužit jako odstrašující případ, jak by investigativní práce

¹³⁷ Tamtéž, 15:40-15:46.

¹³⁸ Tamtéž, 05:51-05:54.

vypadat neměla. Generální ředitel podobné pojmenování termínem „odstrašující“ odmítal a na dotaz přímo neodpověděl. Od listopadového zasedání se totiž situace v Českém rozhlasu vyvinula a vedle mediálního ohlasu pracovala energie kauzy i uvnitř instituce, jak si později ještě doplníme.

René Zavoral odmítl rovněž jakékoliv obavy ze vzpoury v Českém rozhlasu a zdůraznil, že cítí respekt zaměstnanců vůči němu coby generálnímu řediteli. Odmítl rovněž obavy z politika a podnikatele Andreje Babiše i jakoukoliv spolupráci s politickými představiteli. Naznačil dokonce, že zvažuje určité právní kroky vůči otevřenému spekulativnímu nařčení Janka Kroupy z této spolupráce: *„Kdo mě trošičku jenom zná, tak myslím si, že se tomu výroku musí skutečně zasmát. A já opravdu zvažuji, po tom, co jsem to teď slyšel, jak to skutečně zaznělo, zda v tomto případě se nemám bránit nějakou soudní cestou, respektive nějakými právními kroky.“*¹³⁹

Odmítl však, že by se svému podřízenému za odlišný názor a podle jeho slov urážlivé výroky jakkoliv mstil například vyhazovem z Českého rozhlasu. Vzhledem ke Kroupovým výrokům ovšem René Zavoral požadoval přímý důkaz o tom, že spolupracuje s politiky. Generální ředitel rovněž odmítal pojmenování celého dění okolo reportáží týmu Janka Kroupy termínem krize.

Vzhledem ke všem výše uvedeným okolnostem, lze pozorovat, že ve věci začaly postupem času hrát významnou roli také osobní spory obou aktérů. Do osobní roviny převedl spor už Janek Kroupa svým prvním mediálním vystoupením (trvání na omluvě) a pokračoval v ní i ve vystoupení druhém (opět na DVTV). Ani René Zavoral se osobních poznámek nevzdal. Nejprve zazněla poznámka generálního ředitele na TV Barrandov o údajné nelojalnosti Janka Kroupy, následovalo vzájemné obviňování ze zaujatosti či strachu z vyšších představitelů.

¹³⁹ Tamtéž, 23:12-23:27.

4.7 Další ohlasy kauzy

14. prosince 2017 odeslalo deset šéfredaktorů velkých českých médií otevřený dopis generálnímu řediteli Renému Zavoralovi. Dopis se dotýkal tehdy aktuální kauzy reportáží Janka Kroupy: „*Se vším respektem k vaší pravomoci generálního ředitele si vás dovoluujeme požádat, abyste redaktory vámi řízeného Českého rozhlasu plně podpořil nyní i do budoucna v konkrétním a adresném přístupu. Právě na případech, jako je ten, který právě projednáváte s Radou Českého rozhlasu, se definují principy zpravodajských standardů. Věříme, že jste si toho plně vědom.*“¹⁴⁰

Dnes již bývalý šéfredaktor Deníku Tomáš Skřivánek kopii tohoto dopisu zveřejnil rovněž na svém twitterovém profilu jako příspěvek s dovětkem a výzvou ke generálnímu řediteli, aby svým zaměstnancům, obzvláště pak investigativním novinářům, v jejich činnosti „kryl záda“ a bránil je.

Důkazem gradace napětí uvnitř veřejnoprávního média byl také akt několika pracovníků. V pátek 2. února 2018 skupina zaměstnanců Českého rozhlasu předala vedení petici vůči postoji generálního ředitele ve věci reportáží Janka Kroupy. Kritizovali v něm Zavoralovo jednání a nesprávnou a účelovou interpretaci analýz, které si nechal vypracovat. Vnímali to jako zastrašování zaměstnanců, kterým se generální ředitel údajně snažil zabránit kvalitní novinářské práci, a vyzývali Etickou komisi Českého rozhlasu, aby věc prošetřila. Pod toto prohlášení se podepsalo 160 zaměstnanců Českého rozhlasu a 54 externistů, celkem tedy 216 osob včetně populárních moderátorů Lucie Výborné, Barbory Tachecí či Michaela Rozsypala, kteří jsou předními moderátory Českého rozhlasu a velmi známí ve veřejném prostoru. Naznačovalo to tedy jistou mediální zajímavost, atraktivitu a možná jistou naléhavost celého problému. Mezi signatáři nechyběl například také šéf domácího zpravodajství rozhlasu Vladimír Křivka, který je ze své pozice právě jednou z osob

¹⁴⁰ Šéfredaktoři píší řediteli ČRo v kauze Janka Kroupy. *MediaGuru* [online]. Praha: Mediaguru.cz, 2017, 15. prosinec 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2017/12/sefredaktori-pisi-rediteli-cro-v-kauze-janka-kroupy/>

zodpovědnou za kvalitní práci domácích novinářů. Jelikož se toto stanovisko dostalo do médií ještě den před oficiálním datem předání, reagoval tak jeho adresát bezprostředně již ve čtvrtek 1. února 2018, kdy se petice objevila v médiích. Učinil tak rovněž oficiální cestou. Ve svém prohlášení deklaroval opět argumenty, které v jeho prospěch byly již dříve z jeho úst vyřčeny, ať už na zasedáních Rady nebo v rozhovoru na TV Barrandov 23. ledna 2018. Tématy byly opět výběr konkrétních analýz, které si nechal zpracovat. V prohlášení rovněž nejednou zdůraznil, že si práce zaměstnanců rozhlasu velmi váží a mnohokrát ji v minulosti veřejně ocenil.

Pouze o tři dny později, tedy v pondělí 5. února 2018 se na stránkách Českého rozhlasu objevilo oficiální prohlášení generálního ředitele Reného Zavorala společně s ředitelem Zpravodajství Českého rozhlasu Janem Pokorným k aktuální situaci v Českém rozhlase. Generální ředitel se v něm opětovně omluvil za své bezprostřední výroky o „účelovosti“ či tzv. „antibabišovském tažení“ celé kauzy. Dříve tak učinil již ve výše rozebíraném rozhovoru na DVTV. Jan Pokorný vyjádřil souhlas s tím, že práce týmu Janka Kroupy byla dobrá a „podle standardů kvalitní rozhlasové žurnalistiky“.¹⁴¹ Na druhou stranu z pozice šéfa zpravodajství zcela legitimně respektoval právo generálního ředitele kriticky se vyjadřovat k práci svých podřízených. Oba společně garantovali, „že bude naplněný zásadní bod uvedený v čl. 1.2 Kodexu: *“Český rozhlas neumožní nikomu mimo jeho platnou organizační strukturu rozhodovat o zařazení nebo nezařazení určité informace nebo materiálu do programu.”*¹⁴² Generální ředitel mimo jiné zmínil také fakt, že vyhověl žádosti části zaměstnanců z předešlého týdne ohledně oslovení Etické komise, které podle svých slov následně zaslal všechny dostupné materiály.¹⁴³

Tímto společným prohlášením usilovali generální ředitel společně s ředitelem zpravodajstvím o zklidnění celé situace. Tohoto záměru se jim nicméně nepodařilo

¹⁴¹ Společné prohlášení generálního ředitele a ředitele Zpravodajství k aktuální situaci v Českém rozhlase. *Portál Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 5. únor 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/spolecne-prohlaseni-generalniho-reditele-a-reditele-zpravodajstvi-k-aktualni-7738464>

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

zcela dosáhnout. K doložení postací například reakce, kterou to vyvolalo na straně šéfa investigativního týmu Janka Kroupy. Ten v krátkém několikaminutovém vstupu pro pořad *Newsroom ČT24* 5. února 2018 zmínil, že cítí zklamání ze strany ředitele zpravodajství Jana Pokorného a opět naznačil svůj možný odchod z Českého rozhlasu.¹⁴⁴ Přestože Jan Pokorný po celou dobu hájil práci týmu Janka Kroupy, Kroupa reflektoval fakt, že se posledním krokem přiblížil Pokorný ke stanovisku generálního ředitele. Vyjádření mohlo být pro mnohé vnímáno spíše jako určitý alibistický krok Jana Pokorného. Jistě tím ovšem pomohl k ochraně dobrého jména a pověsti Českého rozhlasu ve veřejném prostoru a snad k utlumení celé kauzy. Na druhou stranu tím ale znevážil práci týmu Janka Kroupy, který v Janu Pokorném jako v řediteli Zpravodajství Českého rozhlasu do této chvíle nacházel oporu. Je zřejmé, že situace byla velmi vyostřená a polarizovaná na dva tábory. Úmyslem Pokorného bylo zřejmě především uklidnění situace, zmírnění napětí a snaha přemostit oba rozdělené tábory uvnitř rozhlasu. Je ale pochopitelné, že investigativní tým mohl tento krok chápat i jako další neloajální krok nadřízené osoby.

Svůj postoj, ne ovšem příliš výrazný, projevila také Senátní komise pro sdělovací prostředky po společném jednání dne 13. února 2018, při kterém si vyslechla stanoviska Janka Kroupy i Reného Zavorala. Následné usnesení mělo pouze doporučující charakter týkající se zklidnění situace kolem Českého rozhlasu v zájmu veřejnosti.¹⁴⁵

Zmiňovaná Etická komise svým oficiálním vyjádřením ze dne 1. března 2018 odpověděla nejasně. Je sice toho názoru, že by měl generální ředitel veřejnoprávního média v maximální možné míře hájit nezávislost média veřejné služby vůči veřejnosti před tlaky z okolí, ke konkrétní kauze reportáží Janka Kroupy ovšem velmi nekonkrétně odkazují na jiné kontrolní mechanismy Českého

¹⁴⁴ Uživatel Newsroom ČT24 na Twitteru. *Twitter.com* [online]. Praha: Twitter, 2018, 5.2.2018 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://twitter.com/newsroomct24/status/960595218579017728>

¹⁴⁵ Komise pro sdělovací prostředky se zabývala situací v Českém rozhlase, chce přispět ke zklidnění napětí (13.02.2018). *Senát PČR* [online]. Praha: Senát PČR, 2018, 13. únor 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?ke_dni=16.8.2019&O=12&id=2406

rozhlasu, jako jsou platné právní normy či Kodex Českého rozhlasu. Celý problém by se podle komise měl řešit na úrovni právě generálního ředitele a ředitele Zpravodajství.¹⁴⁶

Dalo by se říci, že podobná vyjádření vyvolávala nové spekulace ohledně celé kauzy, která se posledních několik měsíců v Českém rozhlase odehrávala. Medializování celé kauzy, ke kterému v průběhu přispívali jak generální ředitel s reportérem Jankem Kroupou, tak třeba zaměstnanci Českého rozhlasu, politici nebo také samotná média, jednoznačně jménu Českého rozhlasu neprospělo.

¹⁴⁶ Vyjádření Etické komise ze dne 1. 3. 2018. *Portál Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 2. březen 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/vyjadreni-eticke-komise-ze-dne-1-3-2018-7738428>

5 Role aktérů v kontextu využití kontrolních mechanismů

Vzhledem k tomu, že se práce věnuje ochranným mechanismům Českého rozhlasu v roli veřejnoprávního média, stojí za připomenutí mimo jiné také aktuálnost legislativních opatření, která se na tento typ médií vztahují. Zákon, který Český rozhlas zřizuje¹⁴⁷, prošel v minulosti osmi aktualizacemi¹⁴⁸ na úrovni Parlamentu České republiky. Poslední novela vešla v účinnost 2. května 2015 a jen velmi krátce doplňuje způsoby, jakými Český rozhlas naplňuje službu v oblasti rozhlasového vysílání. Pro srovnání zákon o České televizi prošel od roku 1991 již třinácti novelizacemi, přičemž poslední z nich pochází z roku 2017. Je tedy více než jednoznačné, že aktuální zákony v oblasti veřejnoprávních médií stoprocentně nenaplňují charakter současné doby, která požaduje daleko vyšší ochranu těchto institucí.

5.1 Role Reného Zavorala, generálního ředitele Českého rozhlasu

Generální ředitel Českého rozhlasu sehrál během celé kauzy zveřejněných reportáží o údajně nepovoleném hospodaření společnosti AGROFERT, a.s. na cizích pozemcích významnou roli. V průběhu byla řada momentů, které z podstaty věci mohou vyznívat v negativním světle a mohly být Reném Zavoralem provedeny jinak. Hned první z nich je bezprostřední reakce generálního ředitele na dotaz členů radních Českého rozhlasu, konkrétně Tomáše Kňourka a Vítězslava Jandáka, kteří se na zasedání Rady na práci investigativního týmu dotázali.

¹⁴⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon České národní rady o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů*. In: Sběrka zákonů České republiky. Praha: Zákony pro lidi, 2020, ročník 1991, číslo 484. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484/zneni-20150502>

¹⁴⁸ Zákon č. 484/1991 Sb., České národní rady o Českém rozhlasu byl v minulosti celkem osmkrát novelizován: v roce 1993 Zákonem č. 36/1993 Sb., Zákonem č. 253/1994 Sb., Zákonem č. 301/1995 Sb., Zákonem č. 135/1997 Sb., Zákonem č. 192/2002 Sb., Zákonem č. 127/2005 Sb., Zákonem č. 196/2009 Sb. a Zákonem č. 79/2015 Sb.

Zásadním problémem celé kauzy byla veřejná prohlášení navenek. Moment, kdy generální ředitel vydával nepodložená prohlášení na zasedání Rady, měl být vhodněji komunikován. Následně se k věci veřejně blíže nevyjadřoval, i proto vznikaly zbytečné spekulace. Až po téměř dvou měsících se objevil na stanici TV Barrandov, která již tou dobou byla považována za nekorektní médium. Samotný účel pořadu, v němž se generální ředitel objevil, vykazuje spíše známky bulváru, nikoli patřičné publicistiky a relevantní platformy, která tou dobou byla žádoucí pro vyjádření generálního ředitele veřejnoprávního média. Z definice kontrolních mechanismů víme, že generální ředitel měl nejprve přejít k aktivování vlastních nástrojů (Etická komise, odborné expertízy), které by mu posloužily jako podpora pro závěry.

Generální ředitel René Zavoral si tedy až později nechal vypracovat odborné expertízy, které měly jeho původní slova buďto potvrdit, či vyvrátit. Působí navíc velmi nezvykle fakt, že si tyto expertízy nechal vypracovat celkem tři, přičemž svá následující tvrzení opřel pouze o jednu z nich, studii IKS FSV UK. Za doplnění stojí také skutečnost, že ostatní dva znalecké posudky hovořily spíše ve prospěch investigativního týmu Janka Kroupy, přičemž ani třetí z analýz nehovořila přímo v neprospěch autorského týmu Janka Kroupy. Zejména pak nepotvrdila Zavoralovu řeč ze zasedání Rady Českého rozhlasu o časové účelovosti kauzy či určitém antibabišovském tažení.

Kauza se začala pak vyostřovat po konečném ustanovení generálního ředitele na lednovém zasedání rady 31. ledna 2018, dále společnou peticí řady zaměstnanců Českého rozhlasu vůči postupu generálního ředitele. V tomto momentě generální ředitel sáhl za pomyslnou záchrannou brzdu, když si na pomoc přizval ředitele zpravodajství Jana Pokorného, aby společně vydali prohlášení, kterým se budou snažit situaci uklidnit. Pro mnohé zaměstnance v čele s Jankem Kroupou byl tento krok Jana Pokorného naopak zklamáním.

Generální ředitel se držel Kodexu Českého rozhlasu minimálně v případě, kdy hovořil o důležitosti zvoleného tématu a nijak toto týmu Janka Kroupy nerozporoval. Sám nacházel jako adekvátní informovat veřejnost o údajně neoprávněném hospodaření na cizích pozemcích. Jak víme z Kodexu, publicistické pořady poskytují větší prostor pro diskuzi nejrůznějších stran, ať už jde o odborníky

z oborů či všechny zaujaté strany v případě určité problematiky. Posluchači se dostává možnosti zvýšené participace a užití kritického uvažování nad reflektovanou událostí. Kodex přesně uvádí, že „*při sledování vývoje demokratické společnosti je nezbytné uvádět investigativní publicistické pořady věnující se závažnému porušování zákona, korupci a ochraně práv a zájmů obyvatel.*“¹⁴⁹

Celá věc nevhodné komunikace Rady či generálního ředitele okolo reportáží týmu Janka Kroupy je patrně důsledkem samotného postavení a vzájemného vztahu těchto dvou subjektů. Generální ředitel Českého rozhlasu je totiž zcela odpovědný Radě Českého rozhlasu, která ho volí i odvolává, musí se jí zodpovídat a taky mu určuje mzdu a odměny. Vraťme se nyní k tomu, co o principu veřejné služby schválil Výbor ministrů ve své Deklaraci z roku 2012: „*Jako důležitý veřejný zdroj nepředpojatých informací a rozličných politických názorů, musí média veřejné služby zůstat nezávislá a uchráněná od politického a ekonomického vměšování a musí dosahovat vysokých redakčních standardů nestrannosti, objektivity a poctivosti.*“¹⁵⁰ Otázka druhá proto zní, jaký statut má Rada Českého rozhlasu, která jak již bylo zmíněno, je jmenována Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky. Ta tak vykazuje jistý vliv na to, kdo bude funkci člena Rady vykonávat.

5.2 Role Rady Českého rozhlasu a jejich členů jednotlivě

Tímto přecházíme k roli Rady Českého rozhlasu a jejich jednotlivých členů. Podle znění Zákona o Českém rozhlasu mohou členy tohoto uspořádání navrhnout „*organizace a sdružení představující kulturní, regionální, sociální, odborové, zaměstnavatelské, náboženské, vzdělávací, vědecké, ekologické a národnostní*

¹⁴⁹ Kodex Českého rozhlasu: Specifické typy pořadů a některé další činnosti Českého rozhlasu. *Kodex Českého rozhlasu: Specifické typy pořadů a některé další činnosti Českého rozhlasu* [online]. Praha [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>

¹⁵⁰ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014, s. 70. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

*zájmy.*¹⁵¹ Další zásadní skutečností je, že návrhy těchto výše uvedených kandidátů jsou organizacemi předkládány Poslanecké sněmovně, která z kandidátů následně volí či odvolává členy Rady Českého rozhlasu, přičemž jejím cílem je zajistit, aby v ní *byly zastoupeny významné regionální, politické, sociální a kulturní názorové proudy.*¹⁵² Tento proces fungování rady definuje Zákon o Českém rozhlasu, v němž na úrovni Poslanecké sněmovny nedošlo od roku 1991 k žádným zásadním změnám. Systém vysílací rady v České republice naznačuje podobu kombinace systémů tak, jak bylo výše uvedeno s odkazem na Wenera Rumphorsta.

Již roku 1991 bylo v doporučení Parlamentním shromážděním Rady Evropy zdůrazněno, že *„při plnění svých cílů by měly být rozhlas a televize odpovědné orgánu nezávislému na vysílání a nezávislému na vládě (...), a který by sám byl odpovědný (ovšem nepřímo) parlamentu.*¹⁵³ Za současné podoby, kdy o konečném složení členů Rady Českého rozhlasu rozhoduje Poslanecká sněmovna stoprocentní nezávislost na vládě pochopitelně zajistit nelze.

Výše uvedené tak jen dokazuje neaktuálnost stávající legislativy v oblasti rozhlasového vysílání. Otazník zde visí také nad tím, zdali je správně, aby v radě byl zastoupen významný politický názorový proud vzhledem k faktu, že má Český rozhlas jakožto médium veřejné služby zůstat nezávislé na státní moci a být odpovědné jen a pouze zájmům veřejnosti.

Legislativa blíže ani nikterak nestanovuje podmínky, zkušenosti či kompetence v oblasti mediálního pole působnosti, které musí daný kandidát naplňovat. Také Rumphorst definuje vysílací radu pouze *„jako zástupce široké veřejnosti a jako kontrolní orgán.*¹⁵⁴ Rozebereme-li si kompetenci jednotlivých členů Rady

¹⁵¹ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon České národní rady o Českém rozhlasu.* In: Sbíрка zákonů České republiky. Praha: Zákony pro lidi, 2020, ročník 1991, číslo 484. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484/zneni-20150502#f1380966>

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014, s. 9. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 8.

Českého rozhlasu, kteří byli přítomni při zasedání rady dne 27. 11. 2017, na základě jejich zkušenostních životopisů, dojdeme k zajímavým závěrům vypovídajícím o jejich způsobilosti v této radě zasedat a spolurozhodovat o jednom z médií veřejné služby. Tou mělo platný členský mandát pouze sedm členů.

Hana Dohnálková jakožto předsedkyně Rady Českého rozhlasu je povoláním muzikoložka a hudební pedagožka. Tímto směrem také v minulosti směřovaly její profesní zkušenosti, kdy například vyučovala hru na housle, klavír a zpěv. Ve prospěch oprávnění zasedat v Radě Českého rozhlasu Hany Dohnálkové může částečně hovořit její umělecké vzdělání, nicméně sama nemá žádnou zkušenost s mediální tvorbou ani prací v mediální oblasti, natož pak přímo v oblasti rozhlasového vysílání. Tato znalost rozhlasového provozu a zkušenost s ním by byla vhodnou výbavou pro předsedu Rady Českého rozhlasu.¹⁵⁵

Místopředseda Rady Českého rozhlasu Tomáš Kňourek, osoba, který vnesla první námitku na výsledek reportážní práce týmu Janka Kroupy, už určitou profesní zkušenost s médií má. Ačkoliv jeho školské vzdělání zprvu směřovalo odlišným směrem, jeho více než dvacetileté zkušenosti s novinářskou profesí v nejrůznějších médiích od Hospodářských novin, přes MF DNES až po Českou tiskovou kancelář by určitou kompetenci v zastávání funkce radního prokazovat mohly.¹⁵⁶ Problematickou se každopádně zdá být jeho poslední působení v roli publicisty, zejména pak ve vztahu k webu parlamentnilisty.cz, který jak již bylo výše zmíněno, byl studií iniciovanou nevládní institucí *evropskehodnoty.cz* označen za web dezinformační. Tomáš Kňourek na tento web v období po vypuknutí kauzy ohledně reportáží týmu Janka Kroupy začal publikovat své příspěvky. K oficiálnímu zveřejnění této informace webem došlo shodou okolností zrovna v den, kdy proběhlo zasedání Rady Českého rozhlasu, kde se kauza reportáží Českého rozhlasu řešila, tedy 27. listopadu 2017: „*ParlamentníListy.cz s místopředsedou Rady ČRo*

¹⁵⁵ Mgr. Hana Dohnálková dipl. um. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/hana-dohnalkova-7731447>

¹⁵⁶ Bc. Tomáš Kňourek. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/bc-tomas-knourek-7731432>

*chystají pro své čtenáře novou sekci. Tu povede právě Kňourek a bude zaměřena na hodnocení médií nejen v České republice. Newsroom Tomáše Kňourka budete moci číst každou druhou neděli hned po ránu.*¹⁵⁷ Tato zpráva stála jako dovětek článku, v němž radní Kňourek vyzval čtenáře ke čtení tohoto webu: „*spíše bych doporučil číst Parlamentní listy denně, aby něco neuteklo. Ty Parlamentní listy, které čtenáře nenutí, co si mají myslet.*“¹⁵⁸

Pokud se zaměříme na roli radního Českého rozhlasu ve vztahu k takovéto publikační činnosti na webu z oblasti hromadných sdělovacích prostředků, obzvlášť pak, byl-li tento web v minulosti označen za dezinformační a manipulativní, lze se odkázat na znění § 5 odst. 2 zákona č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu: „*Člen rady (...) nesmí být členem společnosti, které působí v oblasti hromadných sdělovacích prostředků, ani zastupovat obchodní zájmy, které by mohly být v rozporu s výkonem jeho funkce nebo by mohly nepříznivě ovlivňovat jeho nestrannost a objektivitu rozhodování.*“¹⁵⁹

Pro ucelenost je potřeba si definovat význam spojení hromadné sdělovací prostředky. Ty mediální teoretik Martin Musil (2005) definuje jako „*komunikační prostředky schopné předávat informace širokým skupinám obyvatelstva,*“¹⁶⁰ kterými takováto masová média jsou. Přestože není možné na portálu parlamentnilisty.cz najít žádný profil pod názvem Tomáš Kňourek, který by takovéto články publikoval, zůstává otázkou, jak je možné, že člověk, který zastává funkci radního jednoho z českých veřejnoprávních médií, může vzhledem

¹⁵⁷ Doporučil bych číst Parlamentní listy denně, napsal místopředseda Rady Českého rozhlasu. A otřel se o takzvané veřejnoprávní ČT. *Parlamentnilisty.cz* [online]. Praha: Parlamentnilisty.cz, 2017, 29. listopad 2017 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Doporučil-bych-císt-Parlamentni-listy-denne-napsal-mistopredseda-Rady-Ceskeho-rozhlasu-A-otrel-se-o-takzvane-verejnopravni-CT-514197>

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ *Zákon č. 484/1991 Sb.: Zákon České národní rady o Českém rozhlasu.* In: Sbírkka zákonů České republiky. Praha, ročník 1991, číslo 484. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>

¹⁶⁰ MUSIL, Martin. Masmédia a publicita. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2005, 73 s. ISBN 80-245-0872-9, s. 3

k citovanému zákonnému znění přispívat svými pravidelnými komentáři také na web parlamentnilisty.cz

Petr Šafařík, další člen Rady Českého rozhlasu, má vzdělání v oblasti mezinárodních studií (na FSV UK) a historie společně s českým jazykem a literaturou z FF UK. Povoláním vykonává profesi vysokoškolského učitele a publicisty.¹⁶¹ Rovněž také on jako radní není spojen s výraznější prací v žádném z mediálních domů, práci radního však vykonává již několik období a je znám aktivní účastí na mediálních konferencích, rozhlasových festivalech.

Profil Vítězslava Jandáka na webu Rady Českého rozhlasu není vyplněn, tudíž u něj není možné nalézt žádnou historii. Jeho profesní kariéra v minulosti směřovala především do oblasti herectví (od roku 1970 až do současnosti). Následně působil v politice, nejprve v regionální a následně i celostátní, kdy se stal poslancem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky za sociální demokraty. Zkušeností v oblasti mediální tvorby bylo moderování pořadu U Kalicha na stanici Dvojka Českého rozhlasu.¹⁶²

Ve velkém kontrastu oproti výše zmíněným členům rady stojí postava Miroslava Dittricha, jenž se v oblasti rozhlasové tvorby pohybuje již od roku 1982, kdy pracoval mimo jiné jako moderátor a redaktor Československého rozhlasu. S několikaletými přestávkami v televizi nebo v Lidových novinách celý život pracoval v rádiu.¹⁶³ Zkušenosti Miroslava Dittricha bezesporu dostačují pro jeho působení v radě veřejnoprávního média.

Zaměříme-li se na Jiřího Vejvodu, v jeho případě si ověříme jeho bohatou mediální zkušenost. Již v roce 1981 pracoval jako scénárista a moderátor pořadů Českého rozhlasu. Od roku 2000 působil rok jako šéfredaktor časopisu *Týdeník rozhlas*. Dále

¹⁶¹ PhDr. Petr Šafařík. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/phdr-petr-safarik-7731457>

¹⁶² Mgr. Vítězslav Jandák. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/vitezslav-jandak-7734318>

¹⁶³ Ing. Miroslav Dittrich. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/miroslav-dittrich-5001321>

v letech 2004 – 2010 působil jako ředitel stanice Český rozhlas 2 – Praha nebo následně v letech 2010 – 2014 jako scénárista a moderátor *Rádia Classic FM*.¹⁶⁴ V případě Jiřího Vejvody tedy pozorujeme určitou kompetenci v posuzování záležitostí spojených s rozhlasovým obsahem.

Ivan Vodochodský vystudoval střední školu společného stravování (dokončeno v roce 1983), čemuž se následně jako kuchař několik let věnoval. Rovněž on má blízko k herectví, kdy zejména v letech 1986 – 1979 spolupracoval například s Klicperovým divadlem. Od roku 2011 se jako zastupitel věnuje také regionální politice. Členem Rady se stal v roce 2014.¹⁶⁵ Bližší mediální zkušenost kromě několika let herectví Ivan Vodochodský nemá.

Rada Českého rozhlasu adekvátně požadovala od vedení Českého rozhlasu vysvětlení ohledně reportáží týmu Janka Kroupy. Sama nicméně měla postupovat vůči analýzám a závěrům, které jí generální ředitel předložili daleko kritičtěji. Minimálně měla vzít v potaz skutečnost, že jí byly materiály před lednovým zasedáním (29. listopadu 2017) doručeny se zpožděním. Dalším významným bodem byla situace, kdy bez jakéhokoliv bližšího zkoumání odborných analýz přijala stanovisko, které jí generální ředitel předal. Rada mohla ve svém jednání postupovat obezřetněji vzhledem k dopadům, jaké mohla vyjádření některých radních způsobit a možná způsobila. O kauze se v médiích hovořilo několik měsíců. Řešila se dokonce na společném jednání Senátní komise pro sdělovací prostředky, a překročila tudíž hranici, která leží mezi médii veřejné služby a politickými činiteli.

5.3 Role Janka Kroupy, investigativního novináře

Reportéra Janka Kroupu bylo možné v průběhu celé kauzy registrovat zejména z mediálních výstupů. Ve své roli „pouhého investigativního reportéra“ totiž nijak

¹⁶⁴ PhDr. Jiří Vejvoda. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/jiri-vejvoda-7731444>

¹⁶⁵ Ivan Vodochodský. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/ivan-vodochodsky-7731441>

nevystupoval na žádném ze zasedání Rady Českého rozhlasu. Nejvýraznější prostor mu k jeho vyjádřením a reakcím k celé kauze poskytla zmiňovaná internetová televize DVTV. Zde se objevil celkem dvakrát, a tedy dne 13. prosince 2017 a následně 1. února 2018.

Janek Kroupa sehrál významnou roli nejen jakožto investigativní novinář a obhájce kvality vlastní práce, ale mohli bychom jej nazvat také jako komentátora. V pořadu *Dvacet minut Radiožurnálu* se totiž objevil jako host ve speciálním vydání právě v den odvysílání reportáží, aby některá fakta povysvětlil. Tento jeho výstup lze navázat na tvrzení Winfrieda Schulze, že masová média se vzhledem ke své funkci utváření politických a společenských postojů publika stávají důležitým faktorem kontroly státní moci. Na druhé straně Schulz hovoří o novinářích samotných. Do zpravodajství se totiž podle něj „*dostávají – vědomě či vědomě – osobní představy, předpoklady a očekávání žurnalistů.*“¹⁶⁶ V tomto případě bylo možné, minimálně v případě zpracování speciálního vydání zmiňovaného publicistického pořadu pociťovat relevanci Schulzova tvrzení.

Reportér Janek Kroupa zastává funkci investigativního novináře. Svou obhajobu opíral v průběhu kauzy o řadu argumentů. Jedním z nich opravňoval jednání svého týmu, že v souvislosti s kauzou hovořil především o společnosti AGROFERT, a.s., nikoliv o dalších zemědělcích tím, že majitel právě této společnosti je zároveň členem vlády. Jak tvrdí Hugo de Burgh: „*Aspekt morálky může být určujícím hybatelem investigativní žurnalistiky. Je při ní proto věnována pozornost pro získání důkazů, které tento aspekt podporují.*“¹⁶⁷ Znamená to tedy, že jakmile se objevilo podezření, že by se zrovna premiér dopouštěl protiprávního jednání, bylo potřeba sesbírat maximální množství důkazů. V tomto se tvrzení Janka Kroupy shodovalo s Kodexem Českého rozhlasu, který říká, že „*Český rozhlas si musí*

¹⁶⁶ Analýza obsahu mediálních sdělení. REIFOVÁ, Irena a Winfried SCHULZ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Druhé. Praha: Karolinum, 2005, s. 20. ISBN 80-246-0827-8.

¹⁶⁷ BURGH, Hugo de. Introduction: a higher kind of loyalty. In: BURGH, Hugo de. *Investigative Journalism: Context and Practice*. Londýn: Routledge, 2000. ISBN 0-203-37336-7, s. 24.

zakládat na otevřenosti, nestrannosti a nezávislosti.“¹⁶⁸ Převážné množství informací zprostředkovává pomoci svých publicistických i zpravodajských pořadů. „Český rozhlas poskytuje posluchačům informace důležité pro jejich všestrannou orientaci a svobodné utváření názorů.“¹⁶⁹ Důkazy v případě této kauzy byly následně veřejnosti předloženy, jelikož toto nemorální jednání může mít v případě premiéra země dalekosáhlejší dopady, než kdyby se ho dopouštěl například farmář, který nepodléhá veřejnému zájmu v takové míře. Tomáš Poštulka toto jednání shrnuje stručnou formulací: „novináři se zaměřují na špatné chování, porušování morálních standardů a v krajních případech porušování zákonů. Vždy se soustřeďují na odhalování informací, které někdo chce před veřejností utajit.“¹⁷⁰

V průběhu celé kauzy oproti generálnímu řediteli vystupoval výrazně otevřeněji, což mohlo být vnímáno jako neloajalita k řediteli Českého rozhlasu. V průběhu svých výstupů si dovilil několikrát nepřímo naznačit svůj postoj k osobě Reného Zavorala jako generálnímu řediteli veřejnoprávního rozhlasu. Svými prohlášeními dal významný prostor pro spekulace, ať již šlo o údajnou spolupráci s politiky nebo podrývání důvěryhodnosti investigativní žurnalistiky. Je potřeba také zdůraznit, že ačkoliv rozhovory v DVTV byly vskutku vedeny v duchu nestranné novinářiny, jednotlivé otázky a doptávání se působilo v případě rozhovorů s Jankem Kroupou značně kolegiálněji než v případě uvedeného rozhovoru s Reném Zavoralem.

¹⁶⁸ Kodex Českého rozhlasu: Specifické typy pořadů a některé další činnosti Českého rozhlasu. *Kodex Českého rozhlasu: Specifické typy pořadů a některé další činnosti Českého rozhlasu* [online]. Praha [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ *Novinář jako moderní detektiv: Analýza postav v crime fiction filmech* [online]. Olomouc, 2020 [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: https://theses.cz/id/t1jfy9/Tomas_Postulka_Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D., s. 27.

6 Dozvuky kauzy v kontextu ochranných mechanismů veřejnoprávního média

Vzhledem ke stanoveným kontrolním mechanismům, které jsem blíže popsal ve třetí kapitole, bylo mým cílem potvrdit, či vyvrátit předem stanovené hypotézy, zodpovědět výzkumnou otázku a také určit dozvuky, které kauza mohla způsobit. Doložil jsem podrobným popisem, datací a analýzou, jak do kauzy vstupovali jednotliví aktéři a že každý z nich nějakým způsobem ovlivnil to, jak se na kauzu pohlíželo navenek.

Vrátíme-li se k předem stanoveným třem hypotézám, můžeme nyní dojít k závěru, zdali se potvrdily, či vyvrátily. První hypotéza zněla: *Český rozhlas v kauze Janka Kroupy na podzim roku 2017 využil všechny zákonem stanovené mechanismy, ale kauzu nevhodně navenek i uvnitř média komunikoval.* Můžeme konstatovat, že Český rozhlas jako takový využil většiny zákonem stanovených mechanismů, nikoli však všech. Pokud generální ředitel René Zavoral nacházel na práci investigativního týmu nedostatky, ať už ve formě zpracování reportáží či způsobu zprostředkování informací, bylo naprosto v pořádku, aby se jako nadřízený v ospravedlnitelném případě kriticky ohradil k práci svého podřízeného. Také sociolog Lutz Hagen zdůraznil veřejnou roli masových médií, která má podle něj funkci veřejného fóra, informativní a kritickou.¹⁷¹ Generální ředitel René Zavoral pro tento případ mohl zvolit formu, která by navenek nevyšla v tak negativním světle vůči rozhlasu jako veřejnoprávnímu médiu. Ačkoliv by totiž ve výsledku celá kauza dopadla jakkoliv, René Zavoral jakožto generální ředitel veřejnoprávního média měl udělat vše pro to, aby se toto médium vyvarovalo jakéhokoliv pochybného jednání v očích veřejnosti. Jeho první kroky mohly směřovat k využití Etické komise, čehož

¹⁷¹ REIFOVÁ, Irena, ed. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, 2011, s. 51. ISBN 9788024619804.

nevyužil při svých původních prohlášeních, ale až po vyzvání skupiny zaměstnanců. Vzhledem k výše zmíněným faktům mohl generální ředitel svým chováním zabránit tomu, aby kauza měla takové dozvuky. Ve věci bezprostředních prohlášení na listopadovém zasedání Rady Českého rozhlasu (29. listopadu 2017) mohl být zdrženlivější a celou následující komunikaci opřít až o analýzy, které si nechal vypracovat. Především jde o skutečnost toho, že celá kauza byla vážným tématem po celou dobu v nejrůznějších českých médiích, na Český rozhlas vrhala špatné světlo.

Dalším nedostačujícím krokem byla volba typu média a hlavně pořadu pro komunikaci takto závažného problému. Jak bylo výše uvedeno, generální ředitel měl možnost pro svá vyjádření zvolit médium, kde by veškerá jeho vyjádření působila profesionálněji, než tomu bylo v případě TV Barrandov. Jeho vyjádření přišlo pozdě, na nevhodné platformě a nevhodným způsobem, kdy spojil komentář k nejožehavější mediální kauze s prezentací svého životního stylu v bulvárním tónu. Tato hypotéza se tedy potvrdila pouze z poloviny.

Druhá stanovená hypotéza se dotýkala využití potenciálu všech odborných expertíz: *Český rozhlas využil všechny zákonem stanovené mechanismy, ale nevyužil potenciál všech odborných expertíz.* Jak bylo výše uvedeno, generální ředitel Českého rozhlasu své závěry opřel pouze o jednu ze tří objednaných expertíz, přičemž z té využil pouze určitou část. Rovněž tak se zachovala také Rada Českého rozhlasu, které k závěrečnému ustanovení stačilo právě pouze toto vyjádření generálního ředitele, aniž by se sama dalším analýzám blíže věnovala. Nijak nebylo zohledněno pozdní dodání analýz, nikdo z Rady kompetentně analýzy nekomentoval a nerozporoval, nikdo nerozporoval ani ředitelům výklad analýz. Jak víme, Rada bezprostředně po slyšení stanoviska generálního ředitele, toto stanovisko přijala za své a dále se kauze již nevěnovala. Celé jednání působilo dojmem, že jednání vede snaha kauzu již ukončit, dále nerozvíjet, uklidnit a ukončit. Rovněž druhá hypotéza se tedy zcela potvrdila. Otázka tedy je, do jaké míry byl opravdu naplněn čl. 1.2 Kodexu, který říká: „*Český rozhlas neumožní*

*nikomu mimo jeho platnou organizační strukturu rozhodovat o zařazení nebo nezařazení určité informace nebo materiálu do programu.*¹⁷² Tento bod zdůraznil také sám ředitel zpravodajství Jan Pokorný ve společném prohlášení s generálním ředitelem. Komunikace vedení rozhlasu navenek ovšem dala prostor pro spekulace, že právě Radě Českého rozhlasu v tomto případě bylo umožněno do obsahu vysílaných informací zasahovat.

Třetí stanovená hypotéza zněla: *Rada Českého rozhlasu správně vyžadovala vyjádření vedení Českého rozhlasu ohledně reportáží týmu Janka Kroupy a vhodně tento problém na zasedáních komunikovala.* Rada jistě kladla důraz na kvalitu zpracování reportáží, což z podstaty svého fungování dělat měla. *„Média veřejné služby by měla neustále podléhat kontrole ze strany veřejnosti a měla by při výkonu svých funkcí být transparentní a zodpovědná vůči veřejnosti,*¹⁷³ takto o veřejné službě hovoří Deklarace Výboru ministrů z roku 2012. Jak již bylo zmíněno, sama ale tento problém na zasedáních nevhodně komunikovala. Jako příklad lze uvést v první řadě nedostatečný důraz na vážnost tohoto problému, kdy kauza nebyla údajně původně ani na programu, a tak generální ředitel zaslala materiály později, než by správně měl. Jako další příklad lze uvést právě situaci, kdy Rada sama před vlastním ustanovením nezhodnotila další dostupné expertízy. Třetí hypotéza se tedy nepotvrdila.

Shrňme si tedy některá fakta pro zodpovězení výzkumné otázky: *Jak Český rozhlas využívá zákonem stanovené mechanismy veřejnoprávního média pro zaštitění obsahu svého vysílání a jak se tyto mechanismy projevíly v konkrétní kauze reportáží Janka Kroupy odvysílaných na podzim roku 2017?* Můžeme konstatovat, že Český rozhlas převážně využívá uvedené kontrolní mechanismy pro zaštitění

¹⁷² Kodex Českého rozhlasu: Specifické typy pořadů a některé další činnosti Českého rozhlasu. *Kodex Českého rozhlasu: Specifické typy pořadů a některé další činnosti Českého rozhlasu* [online]. Praha [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>

¹⁷³ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014, s. 70. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

obsahu svého vysílání. Vedení například sáhlo po možnosti odborných expertíz. Generální ředitel ale nenechal třeba vyjádřit Etickou komisi dříve. Styl a unáhlenost komunikace celé kauze navíc dala negativní konotaci již od počátku. V kauze nebyly všechny mechanismy kontroly využity naplno tak, aby odpovídaly svému potenciálu. Pokud by využity byly, mohly v případě této kauzy zabránit táhlému mediálnímu sporu, který vyústil do osobní roviny právě mezi reportérem Jankem Kroupou a generálním ředitelem Reném Zavoralem. Ostatně k tomuto bodu se váže také jedno z doporučení Výboru ministrů z roku 2012: *„Média veřejné služby potřebují pracovat a rozvíjet se v rámci udržitelného správního rámce, který zajišťuje jak nezbytnou redakční nezávislost, tak odpovědnost vůči veřejnosti.“*¹⁷⁴ Výbor tak naznačil nutnost jisté profesionality a odpovědnosti vůči veřejnosti ze strany médií veřejné služby. Zajímavé bylo pozorovat to, jak se k celé kauze postavila společnost AGROFERT, a.s., která na reportáže zveřejňující informaci o jejich údajně nepovoleném hospodaření na cizích pozemcích, vydala bezprostřední prohlášení a později ještě podnět k Radě Českého rozhlasu, dále nicméně nijak zásadně do celé kauzy nezasahovala. V důsledku celého zkoumání lze podpořit doporučení Výboru ministrů z roku 2012, které hovořilo o vylepšení fungování systému veřejnoprávních médií z pohledu naplňování nezávislé veřejné služby. Výbor doporučil *„aby členské státy dále posilovaly, a tam, kde je to nutné, vylepšily vhodné právní a finanční prostředí, včetně uspořádání externí správy organizací médií veřejné služby.“*¹⁷⁵

V souvislosti s vystupováním Rady Českého rozhlasu neuniklo v říjnu 2019 pozornosti ani veřejné oznámení a následné potvrzení přechodu novináře Janka Kroupy z Českého rozhlasu do investigativního týmu Seznam.cz, který má nově vést. Podle jeho slov za jeho odchodem nestojí spor s jiným novinářem Českého rozhlasu Lubošem Xaverem Veselým ani Radou Českého rozhlasu, nýbrž vize právě Seznam.cz, v jejíž naplnění věří. V rozhovoru pro info.cz se na dotaz

¹⁷⁴ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014, s. 72. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 72.

novináře nevyhnul popíchnutí výše zmiňovaného kontrolního orgánu - už si „zvykl na to, že rada, respektive někteří její členové, mají zálibu v bodání zezadu.“¹⁷⁶

Hodí se ovšem zdůraznit, že ačkoliv Janek Kroupa v průběhu celé kauzy naznačoval svůj možný odchod z Českého rozhlasu, více než rok a půl v tomto veřejnoprávním médiu na pozici vedoucího investigativního týmu setrval. Nepotvrdily se tak ani spekulace o možném vyhození reportéra Kroupy generálním ředitelem Českého rozhlasu.

¹⁷⁶ Rada ČRo jen bodá do zad. A Xaver? Nepříjemná peripetie, říká odcházející reportér Kroupa. *Info.cz* [online]. Praha: Info.cz, 2017, 16. říjen 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://www.info.cz/strategie/rada-cro-jen-boda-do-zad-a-xaver-neprijemna-peripetie-rika-odchazejici-reporter-kroupa-43288.html>

7 Závěr

Práce měla za cíl zmapovat kontrolní mechanismy veřejnoprávního rozhlasu na příkladu kauzy reportáží týmu Janka Kroupy. Metodou obsahové analýzy jsem nejprve důsledně prověřil veškeré zdroje, které se zabývají kontrolními mechanismy veřejnoprávních médií, abych je následně mohl vhodně interpretovat. Vybrané elektronické zdroje jsem následně pročetl, abych vhodně zkonstruoval průběh celé kauzy, na které jsem dané kontrolní mechanismy zkoumal. Hypotézy jsem vyhodnotil v samostatné kapitole, stejně tak jsem zodpověděl hlavní výzkumnou otázku.

Bylo možné pozorovat, že se kauza neobešla bez osobních sporů mezi dvěma tehdejšími zaměstnanci Českého rozhlasu Reném Zavoralem a Jankem Kroupou. Pokud celý tento případ reputaci Českého rozhlasu ani jeho vnitřní stabilitě nikterak zásadně neuškodil, jednoznačně mu ani neprospěl. V případě, že by se v budoucnu opakovalo podobné komunikační pochybení na straně kteréhokoliv pracovníka v okolí Českého rozhlasu včetně vedoucích zaměstnanců, bylo by bezesporu vhodné zvolit adekvátnější formu výměny názorů a nápravy vzniklých problémů. Zejména tak, aby se celá kauza neprobírala na úrovni celonárodních masových médií. Zároveň však kauza odhalila některé zásadní problematické a neuralgické body rozhlasového média, které jsou dlouhodobě známy – zastaralý Kodex, nevyhovující legislativa, zpolitizovaná nominace a volba kontrolní Rady Českého rozhlasu, nekompetence jednotlivých radních i nejasné mechanismy ve struktuře vedení Českého rozhlasu.

V popisované kauze sehrály významnou roli také kontrolní mechanismy Českého rozhlasu a další uspořádání, jako je zejména Rada Českého rozhlasu, kterou definuje legislativa. Výbor ministrů v roce 2012 svou Deklarací zdůraznil potřebnou opatrnost v celkové novodobé mediální společnosti: *„Média v celé Evropě stojí tváří v tvář rychlé a hluboké změně. (...) Vznik digitálních médií*

s sebou přináší některé problémy, na média, protože se snaží poskytovat multimediální, interaktivní a nelineární služby.¹⁷⁷ Vzhledem k datu, kdy byl zákon ustanovující konkrétně Radu Českého rozhlasu vydán v účinnost, by určitě bylo vhodné tento zákon a s tím celkový princip ustanovování Rady Českého rozhlasu a jejích členů aktualizovat. Rovněž by se tak mohlo do budoucna zamezit podobným situacím, které mohou výrazně poškodit dobré jméno Českého rozhlasu coby veřejnoprávního média.

Tento případ může mít v budoucnu, jakmile znovu nastane podobná situace, která by takto měla reputaci veřejnoprávního média poškozovat, de facto dva výstupy – buď se vedení daného média bude snažit o maximální diskrétnost v této věci a bude situaci řešit pouze na úrovni instituce z hlediska personálního a etického, anebo se budou pracovníci obávat vykonávat podobnou, třeba investigativní práci.

Kauza dodnes v rozhlase rezonuje a pamatují si ji i lidé, kteří se mediální scéně věnují. Příznačně právě „kauzou Kroupa“ datuje Jiří Vejvoda, dlouholetý rozhlasový pracovník a člen Rady Českého rozhlasu, hlubokou personální krizi rozhlasu. Hovoří například o velmi dobrých osobních vztazích členů Rady s generálním ředitelem: „*on [generální ředitel] dělá Radě pomyslení a Rada je s tím spokojená a ty vztahy jsou báječné.*“¹⁷⁸ V souvislosti s jednáním generálního ředitele Reného Zavorala na zasedání dne 27. listopadu 2017 se Jiří Vejvoda vyjádřil také k možné vnitřní nejistotě pracovníků rozhlasu ve svých pozicích: „*Být zaměstnancem, od té doby bych se bál sám o sebe.*“¹⁷⁹ Reflexí dění s odkazem na

¹⁷⁷ ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014, s. 70. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

¹⁷⁸ Současná věrchuška má daleko blíže k rozhlasu než k ČT, říká bývalý radní ČRo Jiří Vejvoda. *Žurnalistika ve veřejném zájmu: HlídacíPes.org* [online]. Praha: Hlídacípes.org, 2020, 13. červen 2020 [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/soucasna-verchuska-ma-daleko-blize-k-rozhlasu-nez-k-ct-rika-byvaly-radni-cro-jiri-vejvoda/>

¹⁷⁹ Tamtéž.

kauzu Janka Kroupy se zabývají i úvahy o veřejnoprávních médiích, které v posledních letech pravidelně zaplňují stránky českých médií.¹⁸⁰

Dopady kauzy, která důsledně prověřila kontrolní mechanismy veřejnoprávního rozhlasu, mohou mít různou podobu. Trefné vyjádření Huga de Burgh: „*Fakt že hodně investigativní žurnalistiky končí slíbením nebo vytvořením legislativy či regulací není náhoda.*“¹⁸¹ Investigativním novinářům podle něj jde především o odhalení špatného chování subjektů, mnohdy spojených s politickým působením. A právě političtí činitelé jsou těmi, kdo zastává zákonodárnou funkci. Jestli v následujících letech přijdou změny v oblasti mediálního práva pro či proti veřejnoprávním médiím, zůstává nadále otázkou.

¹⁸⁰ Jako příklad lze uvést článek Deníku N: <https://denikn.cz/383787/vaclav-moravec-ve-studiu-n-ze-jsem-za-zenitem-kritizuji-politici-kteri-chteji-pres-zname-jmeno-ziskat-pozornost/>, portálu DokRevue: <https://www.dokrevue.cz/blog/potrebujeme-media-verejne-sluzby> nebo webu Dotyk: <https://www.dotyk.cz/publicistika/media-verejne-sluzby-stoji-a-padaji-s-liberalni-demokraci-zaznelo-na-seminari-20181010.html>

¹⁸¹ BURGH, Hugo de. Introduction: a higher kind of loyalty. In: BURGH, Hugo de. Investigative Journalism: Context and Practice. Londýn: Routledge, 2000. ISBN 0-203-37336-7, s. 22.

8 Seznam použitých pramenů a literatury

8.1 Prameny

AGROFERT, a.s. - obchodní rejstřík, úplný výpis. *Kurzy.cz* [online]. Praha: Kurzy.cz, 2000 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rejstrik-firem.kurzy.cz/rejstrik-firem/DO-26185610-agrofert-holding/>

Agrofert nebudu komentovat, reaguje na kauzu pozemky bez majitele Babiš. 'Je to blbost,' říká Faltýnek: VYJÁDŘENÍ AGROFERTU. *IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 28. listopad 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/agrofert-nebudu-komentovat-reaguje-na-kauzu-pozemky-bez-majitele-babis-je-blbost_1711281845_dp

Agrofert neoprávněně hospodaří na 1700 hektarech půdy. Nemají majitele, přesto na ně holding pobírá dotace. *IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/agrofert-dotace-holding-zemedelstvi-puda_1711280600_jra

ALFA-ŽENY: Karel Hvižd'ala (1941) je novinář a spisovatel. V letech 1978-1990 žil v exilu v Německu. *RESPEKT* [online]. Praha: Respekt.cz, 2007, 19. srpen 2007 [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2007/34/alfa-zeny>

Analýza vysílání Českého rozhlasu ve dnech 28. 11 – 6. 12. 2017: související s tématem hospodaření na pozemcích s nejasným vlastníkem [online]. Praha: (IKSŽ) FSV UK, Leden 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/03976664.pdf>

Andrej Babiš. *Vláda ČR* [online]. Praha: Vláda ČR [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/zivotopis/andrej-babis-162063/>

Babiš jde Zemanovi představit složení nové vlády. Jak by měl kabinet vypadat? *Info.cz* [online]. Praha: Info.cz, 2017, 28. listopad 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.info.cz/volby/volby-2017/babis-jde-zemanovi-predstavit-slozeni-nove-vlady-jak-by-mel-kabinet-vypadat-19984.html>

Babiše, politiků, ani vzpoury v ČRo se nebojím. Proti Kroupovi zvážím právní kroky, říká Zavoral. *Video.aktualne.cz* [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2018, 2.2.2018 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvty/vzpoury-v-cro-se-nebojim-kanaly-chodit-nehodlam-proti-kroupo/r~3b45fa76083511e894960cc47ab5f122/>

Bc. Tomáš Kňourek. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/bc-tomas-knourek-7731432>

Byli obviněni z šíření pornografie a zneužívání, přesto dál pracovali s dětmi. *IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Praha: Český rozhlas, 2014 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/node/5940743>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 159/2006 Sb.: Zákon o střetu zájmů*. In: Sbírnka zákonů České republiky. Praha: Zákony pro lidi, 2006, ročník 2006, číslo 159. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání*. In: Sbírnka zákonů České republiky. Praha: Zákony pro lidi, 2001, ročník 2001, číslo 231. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 483/1991 Sb.: Zákon České národní rady České televizi*. In: Sbírnka zákonů České republiky. Praha, ročník 1991, číslo 483. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 484/1991 Sb: Zákon České národní rady o Českém rozhlasu*. In: Sbírnka zákonů České republiky. Praha: Zákony pro lidi, 2020, ročník 1991, číslo 484. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484/zneni-20150502>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 517/1992 Sb.: Zákon České národní rady o České tiskové kanceláři*. In: Sbírnka zákonů České republiky. Praha, ročník 1992, číslo 517. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-517>

Český rozhlas propustí nejméně sto z 1500 zaměstnanců. *Novinky.cz: nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. Praha: Novinky.cz, 2019, 5. červen 2018 [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/cesky-rozhlas-propusti-nejmene-sto-z-1500-zamestnancu-16622>

Český rozhlas spustil online zprávy iRozhlas.cz: Nový web stavějí hlavně lidé z Lidovek, také z Aktuálně.cz, Echo24.cz a Marketing & Media. *Médiář* [online]. Praha: Mediar.cz, 2017, 18. duben 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/cesky-rozhlas-spustil-zpravodajstvi-irozhlas-cz/>

Doporučil bych číst Parlamentní listy denně, napsal místopředseda Rady Českého rozhlasu. A otřel se o takzvaně veřejnoprávní ČT. *Parlamentnilisty.cz* [online]. Praha: Parlamentnilisty.cz, 2017, 29. listopad 2017 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Doporučil-bych-císt-Parlamentni-listy-denne-napsal-mistopredseda-Rady-Ceskeho-rozhlasu-A-otrel-se-o-takzvané-verejnopravni-CT-514197>

Etická komise Českého rozhlasu. *Etická komise Českého rozhlasu* [online]. Praha, 2017, 17. srpen 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/eticka-komise-7738672>

Etická komise Českého rozhlasu zahájila činnost. *Portál Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 22. červen 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/eticka-komise-ceskeho-rozhlasu-zahajila-cinnost-7738693>

HVÍŽĎALA, Karel. *Analýza zpravodajství ČRo: související s tématem neoprávněného pobírání dotací na zemědělské pozemky s nejasným vlastníkem* [online]. Praha: Karel Hvižďala, 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/03976665.pdf>

Ing. Miroslav Dittrich. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/miroslav-dittrich-5001321>

Ivan Vodochodský. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/ivan-vodochodsky-7731441>

Je důležité ptát se po podstatě věcí, soudí Janek Kroupa. *Radiožurnál* [online]. Praha: Český rozhlas, 2014 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/je-dulezite-ptat-se-po-podstate-veci-soudi-janek-kroupa-6303890>

Kodex Českého rozhlasu: Specifické typy pořadů a některé další činnosti Českého rozhlasu. *Kodex Českého rozhlasu: Specifické typy pořadů a některé další činnosti Českého rozhlasu* [online]. Praha [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>

Komise pro sdělovací prostředky se zabývala situací v Českém rozhlase, chce přispět ke zklidnění napětí (13.02.2018). *Senát PČR* [online]. Praha: Senát PČR, 2018, 13. únor 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?ke_dni=16.8.2019&O=12&id=2406

Koncern AGROFERT. *Agrofert* [online]. Praha: Agrofert [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/koncern-AGROFERT>

Kroupa: Neoprávněné hospodaření s půdou se netýká jen Agrofertu. Zemědělců ale ve vládě moc není. *Irozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kroupa-neopravnene-hospodareni-s-pudou-se-netyka-jen-agrofertu-zemedelcu-ale-ve-1711281730_dp

Lidé píší ombudsmanovi Českého rozhlasu kvůli Kroupovi: Zabraňte normalizaci v médiích. *FORUM24* [online]. Praha: Forum 24, 2018, 3. únor 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/lide-pisi-ombudsmanovi-ceskeho-rozhlasu-kvuli-kroupovi-brante-normalizaci-v-mediich/>

Mgr. Hana Dohnálková dipl. um. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/hana-dohnalkova-7731447>

Mgr. Vítězslav Jandák. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/vitezslav-jandak-7734318>

Nositelé Ceny Ferdinanda Peroutky. *Cena Ferdinanda Peroutky: Nositelé Ceny Ferdinanda Peroutky* [online]. Praha: Cena Ferdinanda Peroutky, 2020 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://ferdinandperoutka.cz/nositele-ceny-ferdinanda-peroutky/>

O AGROFERTu. *Agrofert* [online]. Praha: AGROFERT [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu>

Okamura: Chceme zrušit Senát a zestátnit Českou televizi a Český rozhlas. *IROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 23. říjen 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravvy-domov/tomio-okamura-senat-zruseni-financovani-spd-cesky-rozhlas_1710232153_gol

Okamura: Chceme zrušit Senát a zestátnit Českou televizi a Český rozhlas. *Info.cz* [online]. Praha: Info.cz, 2017, 14. prosinec 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.info.cz/strategie/rrtv-si-posviti-na-soukupa-do-jeho-areny-pravidelne-chodi-komparziste-i-extremiste-20849.html?fb_comment_id=1962263230455033_1982213861793303

O nás. *O nás* [online]. Praha: Mediaguru.cz [cit. 2020-05-31]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/staticke-stranky/o-nas>

O pořadu Dvacet minut Radiožurnálu. *Radiožurnál* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/dvacet-minut-radiozurnalu-5997743/o-poradu>

O pořadu Vinohradská 12. *Plus* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/vinohradska-12-7803828/o-poradu>

O pořadu Zaostřeno. *Plus* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/zaostreno-6541617/o-poradu>

O Radě: Proč má Český rozhlas jako médium veřejné služby Radu? *Rada* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/o-rade-7722504>

PhDr. Jiří Vejvoda. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/jiri-vejvoda-7731444>

PhDr. Petr Šafařík. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/phdr-petr-safarik-7731457>

Politický program SPD. *Program: SPD - Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie (SPD), 2015 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://spd.cz/program-vypis/>

PROFIL SPOLEČNOSTI: O SPOLEČNOSTI NEWTON MEDIA. *NEWTON Media* [online]. Praha: NEWTON Media, 2020 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://www.newtonmedia.cz/cs/o-nas/profil-spolecnosti>

Přehled dezinformačních a manipulativních webů. *Přehled dezinformačních a manipulativních webů* [online]. [cit. 2020-05-31]. Dostupné z: https://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/weby_list/

Příloha konsolidované účetní závěrky. *Výroční zpráva konsolidovaná koncernu AGROFERT* [online]. Praha: AGROFERT, 2017, s. 18 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: https://www.agrofert.cz/sites/default/files/prilohy/agrofert_konsolidovana_vyrocni_zprava_2017.pdf

Rada ČRo jen bodá do zad. A Xaver? Nepříjemná peripetie, říká odcházející reportér Kroupa. *Info.cz* [online]. Praha: Info.cz, 2017, 16. říjen 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://www.info.cz/strategie/rada-cro-jen-boda-do-zad-a-xaver-neprijemna-peripetie-rika-odchazejici-reporter-kroupa-43288.html>

Reportér Kroupa míří do Českého rozhlasu, povede investigativce. *Zprávy iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2014, 31. leden 2014 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/janek-kroupa-povede-investigativce-ceskeho-rozhlasu.A140131_112220_domaci_wlk

Současná věrchuška má daleko blíže k rozhlasu než k ČT, říká bývalý radní ČRo Jiří Vejvoda. *Žurnalistika ve veřejném zájmu: HlídacíPes.org* [online]. Praha: Hlídacípes.org, 2020, 13. červen 2020 [cit. 2020-08-02]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/soucasna-verchuska-ma-daleko-blize-k-rozhlasu-nez-k-ct-rika-byvaly-radni-cro-jiri-vejvoda/>

Společné prohlášení generálního ředitele a ředitele Zpravodajství k aktuální situaci v Českém rozhlasu. *Portál Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 5. únor 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/spolecne-prohlaseni-generalniho-reditele-a-reditele-zpravodajstvi-k-aktualni-7738464>

Statut Rady Českého rozhlasu (ve znění od 27. 10. 2016) [online]. Praha, 2016, 26. 10. 2016 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/statut-rady-ceskeho-rozhlasu-ve-zneni-od-27-10-2016-7722294>

Šéfredaktoři píší řediteli ČRo v kauze Janka Kroupy. *MediaGuru* [online]. Praha: Mediaguru.cz, 2017, 15. prosinec 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2017/12/sefredaktori-pisi-rediteli-cro-v-kauze-janka-kroupy/>

Tisková zpráva z 13. zasedání 2018, konaného dne 14. 8. 2018 [online]. In: KREJČÍ, Ivan. Praha: Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, 2018, 16. 8. 2018, s. 18 [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: https://www.rrtv.cz/cz/files/press/TZ_13_18.pdf

Uživatel Newsroom ČT24 na Twitteru. *Twitter.com* [online]. Praha: Twitter, 2018, 5.2.2018 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://twitter.com/newsroomct24/status/960595218579017728>

VLIVNÍ s Alex Mynářovou. *VLIVNÍ s Alex Mynářovou* [online]. Praha: Barrandov.tv, 2018, 23.01.2018 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://www.barrandov.tv/video/118343-vlivni-s-alex-mynarovou-23-1-2018>

VODOCHODSKÝ, Ivan. *Analýza vysílání Českého rozhlasu* [online]. Praha: NEWTON media, 2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/03976666.pdf>

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Politické strany, politická hnutí a koalice postupující do skrutinia. *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps52?xjazyk=CZ>

Vyjádření Etické komise ze dne 1. 3. 2018. *Portál Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 2. březen 2018 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/vyjadreni-eticke-komise-ze-dne-1-3-2018-7738428>

Výroční ceny Nadace ČLF za rok 2006. *Nadace Český literární fond: Výroční ceny Nadace ČLF za rok 2006* [online]. Praha: Nadace Český literární fond, 2011 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140519192229/http://www.nclf.cz/vyrocní-ceny-za-rok-2006.html>

Zajímá mě, proč lidem nevádí podvod, říká muž, který odstartoval kauzu Čapí hnízdo. *Aktuálně* [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2018, 19. leden 2018 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/zajimalo-by-me-proc-volicum-ano-nevadi-podvod-rika-muz-ktery/r~20064af6fc6c11e7aabeac1f6b220ee8/>

Zápis z 8. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 28. srpen 2017 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-8-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-28-8-2017-7734297>

Zápis z 9. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 27. září 2017 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-9-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-27-9-2017-7734294>

Zápis z 10. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu (31. 10. 2017). *Rada* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 31. říjen 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-10-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-31-10-2017-7734279>

Zápis z 11. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu (29. 11. 2017). *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 29. listopad 2017 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-11-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-29-11-2017-7734279>

2020-06-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-11-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-29-11-2017-7734270?nonmob=1>

Zápis z 12. veřejné schůze Rady Českého rozhlasu. *Rada Českého rozhlasu* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017, 20. prosinec 2017 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/zapis-z-12-verejne-schuze-rady-ceskeho-rozhlasu-20-12-2017-7734261>

Zavoral spolupracuje s politiky, chce zničit investigativu v ČRo, ohrožuje mou pověst, říká Kroupa. *Video.aktualne.cz* [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2018, 1.2.2018, [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvstv/zavoral-chce-znicit-investigativu-v-cro-spolupracuje-s-polit/r~42230eb0075411e8b8310cc47ab5f122/>

ZZN Pelhřimov a. s., IČO: 46678140, 1.6.2020 - Obchodní rejstřík. *Peníze.cz* [online]. Praha: Peníze.cz [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://rejstrik.penize.cz/46678140-zzn-pelhrimov-a-s>

8.2 Literatura

BURGH, Hugo de. Introduction: a higher kind of loyalty. In: BURGH, Hugo de. *Investigative Journalism: Context and Practice*. Londýn: Routledge, 2000. ISBN 0-203-37336-7

LOWE, Gregory Ferell. *The Public in Public Service Media* [online]. Kodaň: Nordicom, 2010, s. 39. [cit. 2020-07-25]. ISBN 978-91-89471-94-8.

MUSIL, Martin. *Masmédia a publicita*. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0872-9.

Novinář jako moderní detektiv: Analýza postav v crime fiction filmech [online]. Olomouc, 2020 [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: https://theses.cz/id/t1jfy9/Tomas_Postulka_Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D.

POUPEROVÁ, Olga. *Institucionální aspekty regulace médií*. Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-335-8.

REIFOVÁ, Irena, ed. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 9788024619804.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-3568-9.

ŠMÍD, Milan. *Veřejnoprávní média v zemích EU: jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=48>. Studie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

11 Seznam zkratk

Rada ČRo Rada Českého rozhlasu

IKSŽ FSK UK Institut sociálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd
Univerzity Karlovy

NÁZEV:

Kauza Kroupa aneb Pojem veřejná služba v kontextu kauzy rozhlasových reportáží
Janka Kroupy

AUTOR:

Filip Klumpar

KATEDRA:

Katedra divadelních a filmových studií

VEDOUCÍ PRÁCE:

doc. Mgr. Andrea Hanáčková, Ph.D.

ABSTRAKT:

Bakalářská práce se věnuje problematice zákonem a kodexem stanovených kontrolních a ochranných mechanismů veřejnoprávního rozhlasu, jimiž toto médium zajišťuje a také zaštiťuje obsah svého vysílání. Danou problematiku prozkoumá diplomant na případu konkrétní kauzy reportáží o neoprávněném hospodaření firmy Agrofert na pozemcích, jež nevlastní. Reportér Janek Kroupa a jeho investigativní tým odvysílali sérii reportáží na podzim roku 2017. Firma Agrofert se vůči informacím ohradila a kauzou se následně opakovaně zabývala i Rada Českého rozhlasu. Intervence generálního ředitele a konkrétní kroky zainteresovaných stran postupně vyústily v mediálně reflektovanou krizi, která silně rezonovala i ve veřejném mínění. Diplomant prozkoumá všechny okolnosti kauzy a zasadí je do širšího rámce zákonných norem, jež jsou pro veřejnoprávní média závazné. Základní metodologický rámec vytvoří postupy případové studie (case study) v kombinaci s metodami institucionální analýzy.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Kroupa, Český rozhlas, Agrofert, René Zavoral, rozhlasová rada

TITLE:

The Kroupa Case or the Concept of Public Service in the Context of Janek Kroupa's Radio Reporting

AUTHOR:

Filip Klumpar

DEPARTMENT:

The Department of Theatre, and Film Studies

SUPERVISOR:

doc. Mgr. Andrea Hanáčková, Ph.D.

ABSTRACT:

The bachelor's thesis deals with the issue of the control and protection mechanisms of public service radio established by law and the Code of the Czech Radio by which this medium ensures and also protects the content of its broadcasting. The graduate will examine the issue on a specific case of reports on the unauthorized usage of Agrofert on lands that it does not own. Reporter Janek Kroupa and his investigative team broadcasted a series of reports in the autumn of 2017. Agrofert objected to the information and the case was subsequently repeatedly addressed by the Council of the Czech Radio. The interventions of the Czech Radio's CEO and the concrete actions of the stakeholders gradually resulted in a media-reflected crisis, which resonated strongly in public opinion. The graduate will examine all the circumstances of the case and place them in a broader framework of legal norms that are binding on public service media. The basic methodological framework will create case study procedures in combination with methods of institutional analysis.

KEYWORDS:

Kroupa, Czech Radio, Agrofert, René Zavoral, Czech Radio Council